

OMASTA TAHDOSTA – TOISTEN HYVÄKSI

Tutkimus Helsingin Walkersin A-tason vapaaehtoisista

Minna Suomalainen

Opinnäytetyö, kevät 2013

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Diakonisen sosiaalityön suun-
tautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) + diakonin

virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Suomalainen Minna. Omasta tahdosta – toisten hyväksi. Tutkimus Helsingin Walkersin A-tason vapaaehtoisista. Diak Etelä, Järvenpää, kevät 2013, 57 s., 2 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön keskeisenä tavoitteena oli tutkia Walkersin A-tason vapaaehtoisia ja erityisesti sitä, kuinka madaltaa takaisinpaluuta mukaan toimintaan pidemminkin tauon jälkeen. Tavoitteena oli myös selvittää vapaaehtoisten tyytyväisyyttä Walkersissa toimimiseen. Tutkimus tehtiin kahdessa osassa käyttäen sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista tutkimusotetta. Walkersin A-tason 24 vapaaehtoista kävi täyttämässä Internetissä kyselylomakkeen syksyllä 2012. Haastattelut toteutettiin puolistrukturoidusti syksyllä 2012 johtavan Walkers toimintavastaavan ja Walkers toimintavastaavan ehdottamien vapaaehtoisten kanssa.

Tutkimuksen tulokset osoittivat vapaaehtoisten tyytyväisyyttä henkilökuntaa, toisia vapaaehtoisia ja toimintaa kohtaan. Vastaajat kokivat tekevänsä arvokasta vapaaehtoistyötä. Varsinaiseen tutkimuskysymykseen kuinka madaltaa kynnystä palata toimintaan tauon jälkeen ei tutkimuksessa löytynyt vastausta. Haastatteluaineiston perusteella kynnystä ei voi toiminnan kautta madalluttaa, siihen tuntuisi vaikuttavan ihmisen oma persoona ja subjektiiviset näkemykset toimintaan palaamisesta. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että Walkers on tehnyt hyvää ja esimerkillistä työtä vapaaehtoisia ajatellen.

Tutkimus tehtiin tilaustyönä Aseman Lapsille ja sitä kautta Helsingin Walkersille. Työn tilaajan kannalta voidaan todeta tutkimuksen tavoitteet täytetyiksi ja Walkersin toiminnan kehittäminen jatkuu edelleen.

Asiasanat: vapaaehtoistyö, Walkers, verkostotyö ja nuoret

ABSTRACT

Suomalainen Minna. Out of my own will – for the benefit of others. Research on the the A-level voluntary workers of the Helsinki Walkers. 57 p., 2 appendices. Language: Finnish. Järvenpää, spring 2013. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Service, Option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The main focus of the Bachelors thesis is to study the A-level voluntary workers of Walkers and especially how to facilitate their return to work even after a longer pause. The aim was also to investigate the voluntary workers satisfaction. The research was executed in two parts using both qualitative and quantitative methods. 24 of the A-level workers in Walkers filled in a questionnaire on line in the fall of 2012. Semi-structured interviews were carried out in the fall 2012 with volunteers suggested by the Managing Walkers responsible and the managing responsible.

No proper answer could be found to the question of facilitating the volunteers' return to work after a pause. It became clear that one of the main problems was, that due to various changing elements, a single solution might not be found. However, the results show the volunteers' satisfaction for staff, other volunteers and for the work in general. The respondents felt that their work was meaningful. In conclusion, it may be confirmed that Walkers' work with the volunteers has been good and exemplary.

The research has been commissioned by the association Aseman Lapset for the Helsinki Walkers. It can be noted that, for the commissioner, the aims of the research have been fulfilled and that the development of the operation of Walkers continues.

Key words: voluntary work, Walkers, network work and youth

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 VAPAAEHTOISTYÖ	7
2.1 Vapaaehtoistyön määrittely	7
2.2 Vapaaehtoistyön merkitys	8
2.3 Kirkon vapaaehtoistyö	9
2.4 Vapaaehtoisten motiivit ja jaksaminen.....	10
2.5 Aiemmin tehtyjä tutkimuksia vapaaehtoistyöstä	13
3 WALKERS	14
3.1 Nuoret ja syrjäytyminen	15
3.2 Vapaaehtoistyö Walkersissa	17
3.3 Ilmoittautuminen Nimenhuudon kautta	19
3.4 Yhteistyö kirkon kanssa.....	20
4 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET	22
5 TUTKIMUSPROSESSIN ETENEMINEN JA AINEISTON KERUU	24
5.1 Kvantitatiivinen eli kyselytutkimus	25
5.2 Kvalitatiivinen eli haastattelututkimus	26
5.3 Aineiston analyysi.....	28
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	30
6.1 Vapaaehtoisten motiivit	30
6.2 Jatkuvuus ja odotukset toiminnalta.....	32
6.3 Toimintaa palaaminen tauon jälkeen	34
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	37
8 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS.....	40
9 POHDINTA	43
LÄHTEET.....	46
LIITTEET	52

Liite 1: Kyselomake A-tason vapaaehtoistyöntekijöille

Liite 2: Haastattelukysymykset A-tason vapaaehtoistyöntekijöille

1 JOHDANTO

Walkers on Aseman Lapset ry:n kehittämä ainutlaatuinen suomalainen nuorisotyömuoto, joka perustuu vapaaehtoistoimintaan. Ensimmäinen Walkers kahvila on avattu Helsinkiin vuonna 1994. Kahvila on ehtinyt näinä vuosina aueta nuorille monessa eri paikassa, mutta syksyllä vuonna 2009 se sai pysyvän oman tilan Kampista vanhalta linja-autoasemalta. Paikka on mitä parhain kohdata nuoria, jotka tänä päivänä mielellään luuhailevat kauppakeskuksissa. Nuoria kohdataan, paitsi kahvilassa, niin kaduilla kuin myös Hubu-bussilla joka on Ray:n tukema kolmivuotinen projekti. Toiminta on tarkoitettu alle 18-vuotiaille ja kahvila toimii kohtaamis- ja oleskelutilana nuorille, mutta samalla se tarjoilee turvallisten aikuisten läsnäoloa.

Vapaaehtoistyö on sellaista, mitä melkein jokainen miettii jossain elämän vaiheessa. Kenties ystävä tai työkaveri suosittelee tai oma mielenkiinto on herännyt jotain vapaaehtoistoimintaa kohtaan. Oman elämäntilanteen pitää olla sellainen, että se mahdollistaa osallistumisen vapaaehtoistyöhön. Vapaaehtoisena voi toimia esimerkiksi Helsingin kaupungin, järjestöjen tai seurakunnan kautta. Parhaimmillaan vapaaehtoistyö tuo sisältöä, mutta myös antaa tunteen omasta tarpeellisuudesta. Itse olen ollut Walkers vapaaehtoinen vuodesta 2005 lähtien. Vuonna 1994 kun ensimmäinen kahvila perustettiin, olin kiinnostunut toiminnasta, mutta oma elämäntilanteeni ei silloin sallinut osallistumista mukaan toimintaan. Toiminnan hyvä ajatus jäi kuitenkin mieleen kytämään ja heti kun oma elämäntilanne sen salli hain toimintaan mukaan.

Vapaaehtoistyö puhuttaa paljon ja sen tarve on lisääntymään päin koko ajan. Rohkenen sanoa, että tarvitsijoita on enemmän kun tekijöitä. Kirkon puolella on huomattu sen tärkeys ja tarpeellisuus, siksi kirkko haluaakin tarjota omille vapaaehtoisilleen mahdollisuuden kantaa vastuuta ja toimia lähimmäisen rakkauten puolesta, kultaisen säännön mukaisesti. Kirkon kehittäessä Suurella Sydämellä on omalta osaltaan uudistamassa kirkon toimintakulttuuria. Vapaaehtoiset ovat tärkeitä toimijoilleen ja siksi heistä halutaan pitää kiinni. Vapaaehtois-toimija joka kuuntelee omia vapaaehtoisiaan, arvostaen heidän näkemyksiään

ja ollen valmis tekemään tarvittavia muutoksia toiminnan kehittämiseksi, on luonut sellainen ympäristön, jossa vapaaehtoiset viihtyvät, tekevät parhaansa ja ovat toiminnassa mukana pidempään.

Opinnäytetyöni käsittelee Walkersin A-tason vapaaehtoisia. Keskeisenä tutkimuskysymyksenä oli, miten madaltaa takaisinpaluun kynnystä tauon jälkeen ja vapaaehtoisten tyytyväisyyttä Walkersissa toimimiseen. Tutkimus on tehty A-tason vapaaehtoisille ja haastatteluun osallistuvat eivät ole vähään aikaan olleet toiminnassa mukana. Jokaisella toimijalla on varmasti vapaaehtoisia jotka jäävät hetkeksi pois toiminnasta ja palaavat myöhemmin takaisin, mutta mikä saa palamaan, onko yhteydenpidolla toimijan ja vapaaehtoisen kanssa merkitystä vai kokeeko vapaaehtoinen toiminnan niin omakseen, että kynnystä ei ole palata?

Vapaaehtoistyön tutkiminen on tilattua, mutta myös ajankohtaista. Helsingin Walkers haluaa pitää kaikki vapaaehtoistyöntekijät toiminnassa mukana ja kehittää toimintaansa heitä ajatellen. Tutkimukseni on työelämlähtöinen ja aihe opinnäytetyöhöni on vapaaehtoistyön kentältä lähtöisin. Yhteistyökumppanina ja työntilaaajana toimii Helsingin Walkersissa johtava toimintavastaava Mauri Muju-nen ja hänen kanssaan Walkersin toimintavastaava Susanna Ylimys.

2 VAPAAEHTOISTYÖ

Vapaaehtoistyötä voidaan määritellä eri tavalla, johtuen yhteiskunnallisten muutosten eri vaiheista. Järjestöt ovat toimintaansa selkeyttääkseen voineet myös antaa oman määritelmän vapaaehtoistyöstä. Vapaaehtoistyötä on tutkittu paljon ja eri näkökulmista, mikä osaltaan johtaa siihen, että kirjallisuutta aiheesta löytyy hyvinkin runsaasti. Kirkolla on pitkät juuret vapaaehtoistyössä ja sen tärkeys on huomioitu myös kirkon strategiassa. Vapaaehtoistyön tarve on kasvamaan päin koko ajan ja tämä tuo haasteita vapaaehtoisten jaksamisesta.

2.1 Vapaaehtoistyön määrittely

Walkers on itse määritellyt vapaaehtoistoiminnan ja vapaaehtoistyön eron selkeyttääkseen omaa toimintaansa. Vapaaehtoistoiminta on vapaaehtoistyötä organisoivan taustayhteisön toimintaa. Vapaaehtoistyö on puolestaan yksilöiden ja ryhmien tekemää käytännön työtä. Se on palkatonta, mutta kulukorvaukset ovat mahdollisia. Se on aina vapaaehtoista ja sitä tehdään omasta halusta. (Lahtela, Marttio & Mujunen 2012, 9.) Yhteiskunnallisten muutosten eri vaiheissa on vapaaehtoistyön ilmiöstä käytetty erilaisia käsitteitä. Alkuaan vapaaehtoistyö on ollut talkootyötä joka on muuttunut viimeisten vuosikymmenien aikana vapaaehtoistoiminnaksi, vapaaehtoisuudeksi ja vapaaehtoistyöksi, jotka ovat vakiintuneet kuvaamaan tätä monitahoista toimintakonseptia. (Nylund & Yeung 2005,14.) Walkersin yhteydessä määrittelen vapaaehtoistyön samalla tavalla kuin Lahtela, Marttio & Mujunen.

Eskola (2001,10) määrittää vapaaehtoistyön ” osallistutumiseksi vuorovaikutukseen perustuvaan organisoituun auttamis- ja tukitoimintaan, joka tähtää henkisen ahdingon lievittämiseen tai elinoloihin liittyvän puutteen korjaamiseen. Vapaaehtoistyötä ei tehdä taloudellisena yritystoimintana, palkkatyönä eikä erityisenä harjoitteluna, vaan tehtävään valmennusta saaneen auttajan motiivi perustuu ajatukseen, että hän voi olla avuksi ja oppii jotakin tärkeää.” Eskola jättää listan ulkopuolelle talkootyön naapuriavun ja urheiluseuroissa toimimisen häl-

ventääkseen vapaaehtoistyön väärinkäyttöä. Hänen mielestään selvä käsitys vapaaehtoistyöstä auttaisi näkemään, käytettäisiinkö toimintaa soveltumattomasti ja väärin. (Yeung 2002, 16.)

Muodot vapaaehtoistoiminnalle voi olla filantropia eli hyväntekeväisyys, osallisuus, edunvalvonta ja vaikuttaminen sekä lisäksi vertaistuki eli keskinäinen auttaminen. Vapaaehtoistoiminnan juurina voidaan kuitenkin pitää filantropiaa ja vertaistukea. Osallistumisesta on myös paljon puhuttu, mutta nykypäivänä käytetään osallisuuskäsitettä enemmän. (Niemelä & Dufva 2003, 43.) Altruismista voidaan puhua tässä yhteydessä myös, sillä auttaminen viittaa altruismin ytimeen. Tavalla tai toisella joka hetki joku suomalainen auttaa toista suomalaista. Tulee kuitenkin päivä, jolloin suomalainen sitten ojentaa auttavan kätensä myös ulkomaalaiselle tai muukalaiselle ajattelematta vastavuoroisuutta. Altruismi on siis ennen kaikkea tekoja. Siihen kytkeytyy auttamiseen liittyviä yksittäisiä tekoja ja sosiaalista toimintaa. (Pessi & Saari 2008, 10–20.) Vapaaehtoistoiminnan tärkein periaate kuitenkin on, että siinä toimitaan tavallisen ihmisen ehdoin ja taidoin, sillä jokaisella ihmisellä on taitoja ja kykyjä. (Lehtinen 1997, 20.)

2.2 Vapaaehtoistyön merkitys

Puhuttaessa vapaaehtoistyön merkityksestä, katsotaan sitä toimijoiden elämänsä näkökulmasta. Samankin henkilön eri elämänvaiheissa, vapaaehtoistyöllä on eri merkityksensä. Vapaaehtoistyötä tekevät tuottavat itselleen sekä muille mittaamatonta ja arvokasta hyvää oloa. Vapaaehtoistyö tekee tavallaan näkyväksi ja todeksi inhimillisyyttä ja hyvyttä, joka on meidän ympärillä, mutta jota emme aina huomaa. (Hakkarainen & Syrjänen 2004, 21.) Marita Ruohosen mukaan vapaaehtoistoiminnassa mukana oleminen mahdollistaa sen että ihminen voi rakentaa omaa identiteettiään ja tuntea itsensä subjektiksi yhteisössä. (Niemelä & Dufva 2003, 45). Murros- ja muutosvoima vapaaehtoistoiminnassa piilevät siinä, että se pystyy tarjoamaan yksilöille ja yhteisöille merkityksellisyyttä ja samalla antamaan yllättäviä elämyksiä. (Nylund & Yeung 2005, 13).

Yhteiskunnallinen painoarvo kasvaa yhdessä siihen kohdistettavan arvioinnin ja kritiikin kanssa vapaaehtoistoiminnan lisääntyessä. Vapaaehtoistyön mahdollisuuksia ei tulisi kuitenkaan arvioida ammatillisen mittapuun mukaan. (Mykkänen-Hänninen 2007,10.) Yhteistoiminnan pohjana voidaan pitää altruismia ja kiinnostusta toisen kohtalosta, yhteistoiminta puolestaan edelleen edistää auttamishalua ja – arvoja. Vastavuoroisuudesta voidaan myös puhua, sillä avunsaaminen motivoi myös auttamaan. (Pessi & Saari 2008, 52–111.) Perimmäinen tehtävä vapaaehtoistyöllä ei saisi kuitenkaan olla, niihin tarpeisiin vastaaminen, joita sosiaali- ja terveystenonjen karsiminen aiheuttaa. Yleiseksi tehtäväksi vapaaehtoistoiminnassa voidaankin asettaa omaehtoisen osallistumisen sekä ihmisten välisen vuorovaikutuksen edistäminen kuin myös kehittää yhteiskunnan palveluja enemmän ihmisten tarpeita vastaaviksi. (Lehtinen 1997, 20.)

2.3 Kirkon vapaaehtoistyö

Viimeisten tuhannen vuoden aikana kristinuskolla on ollut suuri merkitys, sillä tämän ajanjakson kirkko on opettanut välittämisen ja yhteisen hyvän merkitystä. Näitä tuhannen vuoden työn tuloksia ja hedelmiä voidaan peilata tänä päivänä harjoitettavaan altruismiin kirkon vapaaehtoistoiminnassa. (Saari, Kainulainen & Yeung 2005, 115.) Vapaaehtoistyön tärkeyttä ja merkityksellisyyttä on myös huomioitu, kirkon strategiassa 2015 Meidän kirkko, Osallisuuden yhteisö (2007) ja sitä koskeva mietintö. (Kirkkohallitus 2007a.) Siinä puhutaan siitä, miten vapaaehtoistoiminta on enemmän kuin vapaaehtoisena toimimista. Maallikkovastuu on kirkon monen toimintamuodon onnistumisen edellytys. On koko kirkon asia riittävän arvostuksen, koulutuksen ja tuen antaminen. (Kirkkohallitus 2007a, 24.) Diakoniatyössä on mukana paljon vapaaehtoisia. Kuitenkin seurakunnissa tapahtuva toiminta on edelleen hyvin työntekijäkeskeistä. Vapaaehtoiset tekevät yksilötyötä esimerkiksi vanhusten ja vammaisten lähimmäispalvelussa monissa seurakunnissa. Tätä kannattaisi kehittää edelleen. (Hiilamo 2009, 55.) Kirkon eri toimintamuotojen välillä on samankaltaisuuksia, mikä voi aiheuttaa kilpailua, esimerkiksi perinteisen diakoniatyön ja uusien mummonkammareiden välillä. (Helosvuori, Koskenvesa, Niemelä & Veikkola 2002, 449).

Vapaaehtoisuuden keskeisimpiä muotoja seurakunnissa perinteisesti ovat erilaisten kerhojen, ryhmien ja tilaisuuksien ohjaaminen sekä osallistuminen auttamistoimintaan lähimmäis- ja diakoniatyössä. (Sipiläinen 1996, 50.) Diakonia tarjoaa vapaaehtoisille mahdollisuuden kantaa vastuuta ja toimia lähimmäisenrakkauden puolesta. Kirkko on mukana rakentamassa yhteistyöverkostoja, joissa toteutuvat turvallisuus ja inhimillinen huolenpito lähimmäisistä ja joihin ihmisten on mahdollista kokea kuuluvansa. (Kirkkohallitus 2007a, 40.) Yhteistyötä sosiaali- ja terveystoimen kanssa tehdään monissa seurakunnissa. Vapaaehtoisuudesta toivottaisiin seurakuntalaisten elämäntapaa. Kirkon asettamat suuntaaviivat vapaaehtoistyöstä tulevat hyvin lähelle yhteiskunnan kolmannen sektorin kehityssuuntia. (Yeung 1999, 9.)

Kirkon arvoihin sitoutuvat vapaaehtoiset mahdollistavat sen, että kirkko kykenee toteuttamaan perustehtävänsä hyvin. Kirkon arvot perustuvat kymmeneen käskyyn ja niiden tulkintaan. Kymmenen käskyn tavoitteena on Pyhän kunnioitus, vastuullisuus, oikeudenmukaisuus ja totuudellisuus. Nämä ovat myös yleisinhimillisiä arvoja. (Kirkkohallitus 2007a, 35.) Kristinuskon perusajatus on, että kaikki ihmiset ovat lähimmäisiä ja tähän myös vapaaehtoistoiminta perustuu. Auttamisen etiikassa kultainen sääntö on voimassa ja se sopii erittäin hyvin vapaaehtoistyöhön. Se on yleispätevä ja universaali. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä 2001, 17–27.) Yeungin tekemän tutkimuksen mukaan suomalaiset ovat valmiita auttamaan tuttuja lähipiirin ihmisiä, mutta vähiten kiinnostusta ja valmiutta auttaa oli maahanmuuttajia ja yllättäen myös paikallisia. Kirkon vapaaehtoisten keskuudessa valmius auttaa ja kiinnostus muita kohtaan on suurempi. (Yeung 2004, 127–128.)

2.4 Vapaaehtoisten motiivit ja jaksaminen

Anne Birgitta Yeungin tekemä ensimmäinen kattava tutkimus suomalaisten asenteista ja osallistumisesta vapaaehtoistoimintaan valottaa osallistumismotiivien syitä. Yleisimmät syyt ruveta vapaaehtoiseksi ovat esimerkiksi halu auttaa toisia, muista välittäminen ja vastuun ottaminen yhteisistä asioista. (Yeung 2002, 32.) Vapaaehtoistyö saattaa opettaa myös uusia taitoja, jotka liittyvät tois-

ten kuunteluun, sosiaalsiin taitoihin ja erilaisuuksien hyväksymiseen. Se opettaa myös toimimaan yhdessä erilaisten ihmisten kanssa. (Eskola & Kurki 2001, 51.)

Motiivina voi toimia myös ajatus tyhjän tilan täyttämisestä, joka on syntynyt esimerkiksi eläkkeelle jäämisestä, lasten kotoa poismuuttamisen seurauksena tai työttömäksi joutumisesta. Tyhjän tilan täyttämiseksi koettiin myös se, että oma ansiotyö ei antanut sellaista haastetta, johon olisi ollut valmiuksia. (Lahtinen 2004, 20.) Sitoutumista Lahtinen ei pidä lähtökohtaisena motiivina. Sitoutunut voi olla sitten vasta, kun on ollut toiminnassa mukana. Toiminnan myötä sitoutumisesta tulee tärkeää. Sitoutuminen pohjautuu paljolti ihmisen arvomaailmaan. Se on jotain muutakin kuin pelkkä motiivi. (Lahtinen 2004, 26.)

Sitoutuminen ja yhteisöllisyys ovat myös motivoivia tekijöitä. Niilo Pesosen mukaan yhteisöllisyys on muuttunut yksilökeskeiseksi. Yksilö määrittää yhteisön itse. Hän on valmis osallistumaan sellaiseen yhteisöllisyyteen, johon on valmis sitoutumaan. Yhteisön on kuitenkin oltava jotain, mistä on mahdollista vetäytyä. (Pesonen 2009, 28). Toiminnan ylläpitämisen kannalta ja järjestön näkökulmasta on järkevää, että vapaaehtoiset ovat sitoutuneita ja heidät myös sitoutetaan toimintaan. Mitä luottamuksellisempi suhde vapaaehtoisella on järjestön työntekijään, sen helpompi on keskustella pois jäännistä tai pienestä tauosta esimerkiksi muuttuvan elämäntilanteen vuoksi. Vapaaehtoistyössä korostuu kuitenkin yhteisöllisyyden merkitys. (Mykkänen-Hänninen 2007, 63.)

Pessin & Saaren (2008, 9) mukaan suomalaisten omakuvassa korostuu oman edun tavoittelu. Auttaessamme toisia tai ainakin sanoessamme niin, teemme sen siksi, että saisimme subjektiivista tyydytystä tai sosiaalista arvostusta yhteisössämme. Toisen auttamisella oikeutetaan oma etu. Vapaaehtoisuuden yhteydessä voidaan puhua myös vastavuoroisuudesta. Jos itse on saanut apua, se voi olla motivoiva tekijä siinä, että auttaa muita. On tutkittu, että neljä viidestä auttaa toisia siksi, että ovat tulleet itse joskus autetuksi. Takana voi piillä myös ajatus siitä, että kun itse nyt auttaa, niin joku on sitten auttamassa kun itse tarvitsee apua. (Pessi & Saari 2008, 111). Kuitenkin vapaaehtoisuus tarjoaa kokemuksia, välittämisestä, me-hengestä, solidaarisuudesta, kumppanuudesta,

sosiaalisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Post & Neimarkin mukaan (Pessi & Saari 2008, 126.) sekä kansainväliset, että suomalaiset tutkimukset osoittavat, että vapaaehtoistyö edistää terveyttä, onnellisuutta ja se pidentää elinikää.

Vapaaehtoistyöhön osallistutaan omasta halusta vapaaehtoisesti ja täysivaltaisina subjekteina. Vapaaehtoistyölle pitää olla tarve, oma tunnustettava tehtäväkenttä ja toiminnan vaatimat resurssit. Ammatillinen ja vapaaehtoistyö ei saa, eikä voi korvata toisiaan. Vapaaehtoistyötä tulee johtaa ja organisoida, sillä vaikka vapaaehtoistyö on palkatonta, ei se kuitenkaan ole ilmaista. (Porkka 2009, 65.) Tarvittavien vapaaehtoisten määrä kasvaa koko ajan. Niissä yhdistyksissä joissa on työntekijöitä, vapaaehtoisten määrä on lisääntynyt enemmän, kuin niissä joissa on pelkästään vapaaehtoisia. Hyvin toimivan yhdistyksen merkki voi olla palkattu henkilöstö ja vapaaehtoiset. Tämä voi houkutella uusia ihmisiä ja mahdollistaa myös henkilöstön palkkaamisen. Vapaaehtoisten määrä mahdollisesti kasvaa myös siksi, koska henkilöstö pystyy tukemaan ja vahvistamaan vapaaehtoistoimintaa. (Vuorinen, Särkelä, Perälahti, Peltosalmi, Peisa, Londén & Eronen 2005, 135.)

Ihmisten lisääntynyt vapaa-aika antaa uusia mahdollisuuksia vapaaehtoistyölle. On ihmisiä jotka haluavat arkensa täytteeksi ja rikastamiseksi olla mukana vapaaehtoistyössä siitä syystä, että heidän työaikansa on joko lyhentynyt tai he ovat kenties osa-aikatoissa, eläkkeellä tai sitten he ovat kokonaan vailla työtä. Elämme yhteiskunnassa joka on muuttumassa siihen suuntaan, että joillain on ylen määrin töitä ja hyvinvointia kun taas toiset ovat vailla töitä ja elävät vaikeissa olosuhteissa. (Lahtinen 2004, 12.)

Paulwitz 1986, Jakob 1993, Muller-Kohlenberg & al. 1994 (Lehtinen 1997, 21.) mukaan vapaaehtoisten jaksamiseen ja haluun olla kauan mukana toiminnassa vaikuttaa se kuinka heistä huolehditaan. On tärkeää, että ammattityöntekijä osaa toimia vapaaehtoistoiminnan lähtökohdista: taustalla, mutta aina tarvittaessa saatavilla. Hildegard Muller-Kohlenbergin tutkimukset osoittavat, että suuri merkitys vapaaehtoisten jaksamiselle on, kun he saavat tavata toisia vapaaehtoisia, vaikka tapahtuma ei olisikaan kovin muodollinen. Palkitseminen on todettu myös hyväksi, joka on ei-materiaalinen vaikka yhteisten retkien ja yhdessä-

olon merkeissä. On kuitenkin muistettava, että vapaaehtoinen on toiminnassa mukana juuri niin kauan, kun toiminta on hänen kannaltaan mielekästä ja hän on aidosti kiinnostunut ja innostunut toiminnasta. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä 2001, 37).

2.5 Aiemmin tehtyjä tutkimuksia vapaaehtoistyöstä

Suomessa on tutkittu melko laajasti vapaaehtoistoimintaa historiallisesta näkökulmasta. On kuitenkin tärkeä säilyttää tutkimuksissa sekä historiallinen, että yhteiskunnallinen näkökulma, jotta voisi tutkia ja paikantaa myös tämän päivän vapaaehtoistoimintaa. Nylund & Yeung kirjoittavat siitä miten meiltä Suomesta puuttuu laadullisia menetelmiä vaativaa tutkimusta. Esimerkiksi siitä miten vapaaehtoisuus rakentuu osaksi ihmisten elämänskulkua. (Nylund & Yeung 2005, 21–22.) Jaana Lähteenmäki on tutkinut vuosina 1995–1997 Walkersia ja hän on haastatellut siihen kahdeksaa vapaaehtoista ja perustajana toiminutta Olavi Sydänmaalakkaa. Tutkimuskysymyksenä hänellä on ollut, että millaisille motivaatioperustoille pääkaupunkiseudulla asuvan 90-luvun nuoren halu tehdä vapaaehtoistyötä voi rakentua. (Lähteenmaa, Jaana 1997, 162–206).

Aseman Lapset ry on melko tunnettu järjestö ja se kiinnostaa opiskelijoita toisinaan heidän miettiessään opinnäytetyötään tai hanketta. Järjestölle kyselyt ja haastattelut ovat ensiluokkaisia tärkeitä, sillä niiden avulla he pystyvät parantamaan toimintaa ja saavat tarvitsemansa tiedon siitä, mitä vapaaehtoiset tarvitsevat tai ajattelevat toiminnasta. Monia opinnäytetöitä on tehty Walkersin vapaaehtoisista. Viimeisimpiä tutkimuksia on esimerkiksi koskien mies vapaaehtoisia, B-tason vapaaehtoisia sekä aktiivisesti toiminnassa mukana olevia vapaaehtoisia liittyen heidän kokemuksiinsa ja kehitysideoihinsa koskien Walkers toimintaa.

3 WALKERS

Walkers -toiminta on Aseman Lapset ry:ssä kehitetty nuorisotyön muoto. Aseman Lapset ry on vuonna 1990 perustettu valtakunnallinen järjestö, joka ylläpitää Walkers nuorisokahviloita. Järjestö on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton ja sen tavoitteena on saada aikaan aikuisten ja nuorten välille sekä toimiva että henkilökohtainen vuorovaikutus. Järjestön jäsenet ovat nuoriso-, sosiaali- ja terveysalan edustajia. Perustehtävänä Aseman Lapset ry:llä on edistää nuorten tervettä kasvua ja ehkäistä syrjäytymistä, rikollisuutta, väkivaltaa sekä päihteiden ongelmakäyttöä. Järjestön tarkoituksena on pyrkiä kehittämään lasten, nuorten ja perheiden sekä koko yhteiskunnan hyvinvointia. Yhteistyötä järjestö tekee muun muassa muiden järjestöjen, kuntien, seurakuntien, viranomaisten ja Raha-automaattiyhdistyksen kanssa. Aseman Lapset ry:llä on vakituisessa työsuhteessa 13 henkilöä. (Aseman Lapset ry i.a.)

Perimmäisenä ajatuksena ja perustehtävänä Walkers-toiminnassa on nuorten kohtaaminen. Lähtökohtaisesti tällä toiminnalla pyritään tavoittamaan kaikenlaisia nuoria. Nuoren kasvua ja kehitystä ajatellen on tärkeää, että heille on tarjolla kodin lisäksi muun lähipiirin ulkopuolisia, hyväksyviä, luotettavia ja turvallisia aikuisia. Walkers haluaa tarjota nuorille läsnä olevan aikuisen, sillä ihminen tulee todeksi vain suhteessa toiseen ihmiseen. Vaikka Walkersissa muodostetaan nuoriin välittävä, mutta myös rajoja asettava suhde, tämä ei sulje pois sitä, ettei ymmärrettäisi heidän oikeuttaan olla nuoria ja nauttia siitä. Walkersissa toivotaan, että nuorissa herää halu suuntautua yhteiskuntaan ja aikuisuuteen rakentavalla tavalla. (Lahtela, Marttio & Mujunen 2012, 4-5.)

Helsingissä mukana olevat vapaaehtoiset voivat toimia sekä nuorisokahvila Walkersissa että Hubu-bussissa. Walkers Hubu-bussi projekti on Raha-automaattiyhdistyksen tuella toteutettava kolmivuotinen kehittämishanke. Toisena toimijana mukana on Ehkäisevä päihdetyö ry EHYT. Bussi pystyy tarjoamaan nuorille kummankin järjestön palveluita. Hankkeen tarkoitus on kehittää nopean reagoinnin mallia siten, että tehdään yhteistyötä olemassa olevien palvelurakenteiden kanssa, jotta voidaan vaikuttaa nuorten aiheuttamiin alueellisiin

ongelmiin. Samalla pystytään viemään matalankynnyksen palveluita alle 18-vuotiaille nuorille. Hankkeessa on myös tarkoitus vahvalla moniammatillisella verkostotyöllä puuttua nuorten riskikäyttäytymiseen, lisätä alueiden turvallisuutta ja ehkäistä syrjäytymistä. Lisäksi hankkeessa kehitetään myös katusovittelumallia Suomeen.

Bussi toimii siten, että se tilataan alueelle, kun sen alueen nuorten kanssa työskenteleville on syntynyt huoli nuorista. Päätös bussin saapumisesta paikalle tehdään yhdessä Aseman Lapset ry:n bussitiimin ja alueen verkoston kanssa. Bussi liikkuu Helsingissä, Vantaalla ja Espoossa (Aseman Lapset ry i.a.) Palkattua henkilökuntaa bussilla on yhteensä viisi ja illoissa heistä on toiminnassa mukana noin kolme, mutta toiminnan kannalta tärkeässä osassa ovat myös aikuiset Walkers-vapaaehtoistyöntekijät.

3.1 Nuoret ja syrjäytyminen

Mistä syrjäydytään, kun syrjäydytään? Tarkoitetaanko taloudellista vai sosiaalista syrjäytymistä? Sosiaalista pääomaa voidaan pitää ehkäisevänä välineenä syrjäytymiselle. Yhteisöllisyyden kannalta nuoruus on merkittävä ajanjakso, sillä silloin nuorten oma elinpiiri laajenee yhä enemmän kodin ulkopuolelle. Brownin (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2001,130) mukaan nuoruuteen siirryttäessä ja erityisesti sen kuluessa nuorten suhde vanhempiin muuttuu ainakin kahdella tavalla: nuori saa enemmän itsenäisyyttä ja hän alkaa viettää enemmän aikaa ikätoveriensa kanssa.

1980-luvulla ja jo kenties aikaisemminkin on käytetty Ranskassa käsitettä ”sosiaalinen syrjäytyminen”. Euroopassa se tuli muotiin 1990-luvun aikana. (Ruotsalainen 2005, 33). Seppo Ruotsalaisen tekemän tutkimuksen mukaan keskeisen lähtökohdan asetus oli, että kun puhutaan syrjäytymisestä, tarkoitetaan sitä yhteiskuntaa, jossa syrjäytymistä tapahtuu. Hänen mukaansa syrjäytymisilmiöstä puhuttaessa unohdetaan yhteiskunnalliset subjektit, toisin sanoen kysymys siitä, mikä tai kuka syrjäyttää ja ketä. Syrjäytyminen saattaa antaa mielikuvan jonkinlaisesta itsestään tapahtuvasta, luonnonlainomaisesta prosessista, jolle ei

tavallaan mahdeta mitään. (Ruotsalainen 2005, 196–197.) Sosiaalinen eristyminen näyttää muodostavan syrjäytymisestä erillisen huono-osaisuuden ulottuvuuden. Syrjäytymiseen ja taloudellisiin ongelmiin liittyvään huono-osaisuuteen puuttuminen vaatii toisenlaisia toimenpiteitä kuin sosiaaliseen eristymiseen vaikuttaminen. (Raunio 2006, 39.)

Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa todetaan, että lasten ja nuorten tasapainoisen kasvun kannalta tärkeää on, kuinka yhteisöllinen heidän kasvuympäristönsä on ja miten osallistuvia he kokevat olevansa yhteisöissään. Yhteisöllisyydellä on todettu olevan yhteyksiä muun muassa tyttöjen mielenterveyteen ja poikien rötöstelyyn. (Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2009–2012, 15.) Pincus ja Minahan (Raunio 2006, 52.) liittävät elämäntehtävien ratkaisemisen suhteeseen ihmisen ja sosiaalisen ympäristön kanssa. Tämä jäsennys onkin kiinnostava myös syrjäytymisen kannalta, sillä juuri ihmisen ja sosiaalisen ympäristön välinen sidosten löyhtyminen katsotaan usein merkitsevän syrjäytymistä. Syrjäytyessä sidokset voivat löyhtyä paitsi yhteiskunnallisiin, myös luonnollisiin ja muodollisiin resurssijärjestelmiin.

Nurmi ym. kuvaavat neljä eri kokonaisuutta, jotka vaikuttavat nuorten kehitykseen. Ne ovat fysiologiset muutokset ja kypsyminen, ajattelutaitojen kehitys, sosiaalisen kentän laajentuminen ja sosiaalis-kulttuurisen ympäristön muutokset. (Nurmi ym. 2001, 126.) Koska nuoruus on sekä ajattelutaitojen että sosiaalisten taitojen kehittymisen aikaa, ovat nuoret alttiita monenlaisille vaikutteille. Ikätoveriryhmät vaikuttavat jäseniinsä tarjoamalla sekä hyviä että huonoja malleja. Eri ryhmiin nuori hakeutuu omien kiinnostuksen kohteiden mukaan. Nuoren valinnat ovat hänen tulevaisuutensa kannalta hyvin merkittäviä, jopa suuntaa antavia. (Nurmi ym. 2001, 149.)

Ympäristö ja perhe vaikuttavat myös nuoren valintoihin ja kehitykseen. Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa nostetaan esille huoli nuorten ja vanhempien yhteisen ajan vähyydestä, johon vaikuttavat sekä työn ja perheen yhteensovittamisen vaikeus että harrastamisen määrä (Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2009–2012, 6–7). Nurmi ja kumppanit (2001, 147) kuvaavat nykyistä yhteiskuntaa samanikäisten yhteiskunnaksi.

Salmivallin (2005, 32–33) mukaan nuoren liittyminen vertaisryhmään on kuitenkin palkitsevaa, koska kaverit tarjoavat ajanvietettä, kumppanuutta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Ryhmässä nuoret opettelevat yhdessä toimimista, mutta myös oman paikan ottamista. Ryhmässä harjoitellaan niin kompromissien tekoa kuin johtamistakin. Vertaisryhmässä nuori rakentaa minäkuvaansa sosiaalisen vertailun kautta ja oppii samalla itsestään.

3.2 Vapaaehtoistyö Walkersissa

Vapaaehtoisia Helsingin seudun Walkersissa on kaikkiaan noin 70 henkilöä ja siellä käytetään ABC+D-koulutusohjelmaa, jota on kehitetty vuodesta 2005 lähtien ja kehitetään edelleen. A-tason perehdyttämiskoulutuksen käyvät kaikki uudet Walkers-vapaaehtoiset. Tähän kuuluu esimerkiksi teoriaosuus, harjoittelujakso ja perehdytysjakso. Koulutus mahdollistaa uudelle vapaaehtoiselle miettiä, onko toiminta hänelle sopivaa. Vähintään vuoden aktiivisesti toiminnassa mukana olleella vapaaehtoisella on mahdollisuus hakeutua B-tason koulutukseen, joka tarjoaa vastuuta hieman enemmän. B-taso on vapaaehtoistyöntekijöiden jatkokoulutus. Tämä koulutuskokonaisuus järjestetään valtakunnallisesti ja noin vuoden mittaisena. C-tason koulutus on tarkoitettu Walkers-toiminnan ammattilaisille kuten toimintavastaaville ja on myös noin vuoden mittainen. D-tason vapaaehtoiset ovat alle 18-vuotiaita, jotka voivat kahvilassa osallistua esimerkiksi ohjelman suunnitteluun, toteuttamiseen ja toimimiseen aikuisten vapaaehtoisten työparina. (Lahtela, Marttio & Mujunen 2012, 11.)

Walkers-toiminta on nuorisotyön muoto joka on kehitetty Aseman Lapset ry:ssä. Walkers vapaaehtoistoiminta on taustayhteisön ylläpitämää ja järjestämää toimintaa, jonka ytimenä on koulutettuja aikuisia vapaaehtoistyöntekijöinä. Walkersissa vapaaehtoiset ovat oman elämänsä edustajia ja heidän toivotaan tarjoavan nuorelle inhimillistä kohtaamis pintaa ja peilejä matkalla nuoren omaan aikuisuuteen. Ennen kaikkea vapaaehtoistyöntekijät ovat läsnä olevia aikuisia nuorten arjessa. Vapaaehtoistyöntekijöiltä ei odoteta minkäänlaista tietoa tai kokemusta nuorista tai vapaaehtoistyöstä. Yhtenä kantavana ajatuksena Walkersissa pidetään, että antaessaan ilmaiseksi aikaansa ja läsnäoloaan vapaa-

ehtoistyöntekijä saisi toiminnasta ja siihen liittyvistä koulutuksista hyötyä, eväitä ja sisältöä muuhun elämäänsä. (Lahtela, Marttio & Mujunen 2012, 4-5.)

Vapaaehtoiset aikuiset muodostavat Walkers-ryhmänä keskenään turvallisen ja toimivan vuorovaikutusverkoston. Nuoret tulevat vapaaehtoisesti ja oma-aloitteisesti sen sisälle. Kun vapaaehtoistyöntekijöiden keskinäinen vuorovaikutus on vapaata ja välitöntä ja he kokevat yhteenkuuluvuuden tunteen, voi tämä tarttua myös nuoriin. ”Uuden kulttuurin kosketuksen” keskeinen sisältö on ilman päihteitä tapahtuva kokoontuminen ja kanssakäyminen sekä ongelmien ratkaiseminen ilman väkivaltaa. Nuoret saavat kohdata heistä kiinnostuneita ja välittäviä aikuisia ympäristössä, joka on nuoria arvostava, turvallinen ja tunnelmallinen. (Lahtela, Marttio & Mujunen 2012, 4.)

A-tason perehdytyskoulutuksen itseopiskelumateriaalissa on määritelty Walkers-vapaaehtoistyöntekijän oikeuksia ja velvollisuuksia. Oikeuksiin kuuluu:

- aikuisten hauskaa yhdessäoloa hyvässä seurassa
- tehdä tärkeitä työtä omana itsenään ilman ammattitaitoa
- juoda kahvia ja syödä
- saada ryhmän tuki omille ratkaisuilleen sekä oikeus osallistua päätöksentekoon
- saada koulutusta, ohjausta, palautetta ja tukea

Velvollisuudet ovat:

- sitoutua yhteisiin sääntöihin ja vastuuseen
- olla esimerkkinä turvallisesta aikuisesta
- hyväksyä erilaisuus
- osallistua ja olla mukana toiminnassa
- toimia luottamuksellisesti, puolueettomasti ja tasavertaisesti

Walkersissa vapaaehtoistyöntekijä edustaa nuorille muuta kuin viranomaisia, lähiomaisia tai nuorisotyön ammattilaisia. Hän on itsenäinen aikuinen oman

elämänsä edustaja, ”Nuoruuden veteraani”. Hän toimii myös Walkers-ryhmän jäsenenä ja työkaverina ryhmätoimintaan suuntautuvalla asenteella. Omasta mielenkiinnostaan ja omana persoonanaan, ymmärtäen kuitenkin, että ympärillä on muita ihmisiä. Vapaaehtoiset toimivat hyvässä yhteistyössä niin Walkers-toimintavastaajien kuin vapaaehtoisryhmän kanssa. Toimintavastaavat huolehtivat tarvittaessa yhteyksistä viranomaisiin, tiedottamisesta, nuorten ohjauksesta ja toimintaedellytysten luomisesta. Vapaaehtoiset ovat tarvittaessa linkkinä nuorten ja toimintavastaajien välillä sekä ovat luomassa mukavaa ilmapiiriä. (Lahtela, Marttio & Mujunen 2012, 13–14.)

3.3 Ilmoittautuminen Nimenhuudon kautta

Vapaaehtoistyöntekijä on koska tahansa tervetullut viettämään iltaa talolle tai bussille. Kuitenkin on järjestetty myös Internetin Nimenhuudon kautta mahdollisuus ilmoittautua toimintaan mukaan. Siellä on lista kaikista tapahtumista, jota klikkaamalla pääsee valitsemaan onko mukana vai poissa. Samassa paikassa on mahdollisuus jättää viestiä jos pääsee osallistumaan toimintaan myöhemmin, ettei ehdi esimerkiksi alkupalaveriin. Tätä foorumia myös henkilökunta käyttää viestittämällä vapaaehtoisten tarpeesta. Täältä vapaaehtoiset itse näkevät kuinka moni on ilmoittautunut sille päivälle, mutta aika moni ilmoittautuu puhelimitse toimintavastaavalle tai ilmestymällä vaan paikalle mikä on myös ihana yllätys.

Vapaaehtoistyöntekijöille järjestetään kevät- ja joulujuhlat. Tämän lisäksi kerran vuodessa on valtakunnalliset vapaaehtoispäivät, mikä tarkoittaa sitä, että Walkerseja löytyy Helsingin lisäksi kahdeltatoista paikkakunnalta ja reiluuden nimissä kaikki pääsevät reissaamaan. Valtakunnallisten ideana on, koota kaikki Suomen Walkersin halukkaat vapaaehtoiset yhteen paikkaan nauttimaan toisensa seurasta ja oppimaan jotain uutta. Helsingin Walkers järjestää omina tapahtumina vapaaehtoistyöntekijöillensä esimerkiksi: waparit v.i.p iltoja, elokuvailtoja ja VaNuPa (vapaaehtoistyö nuorten parissa). Tarkoitus olisi kaksi kertaa vuodessa järjestää Helsingin vapaaehtoisille mukavaa yhdessä toimimista

3.4 Yhteistyö kirkon kanssa

Heikki Turkka, Walkers Hubu-bussin projektipäällikkö, on ollut yhteydessä seurakunnan nuorisotyön johtajaan. Turkka on ilmaissut kiinnostuksen tehdä seurakunnan kanssa yhteistyötä ja samalla kertonut bussin toiminnasta ja tarkoituksesta määritetyllä kohdealueella. Seurakunnan puolelta Saapas on aktiivisesti mukana, mutta Turkka pitää valitettavana sitä, että eri toimijat eivät liiku samalla autolla tai edes peräkkäistä ajoa olisi. Saapas tulee kyllä kertomaan bussiin, missä ovat nuoria kohdanneet, mutta he haluavat toimia omassa vapaaehtoisryhmässään. Turkka pitää idealistisena tilanteena sellaista, jossa eri toimijat työskentelisivät yhdessä tehden nuorisotyötä. (Heikki Turkka, henkilökohtainen tiedonanto 9.10.2012.) Tämä olisi paitsi tiedon jakamisen ja oppimisen kannalta hyvä asia, lisäksi myös vapaaehtoiset hyötyisivät saaden näin eri toimijoiden näkökulmaa. Alueellisesti katsottuna verkostotyön merkitys on erittäin tärkeä. Se on eräänlaista paikallista yhteisösosiaalityötä. Siinä pyritään hyödyntämään, synnyttämään ja luomaan yhteyksiä eri toimijoiden välille. Näkökulma on ennen kaikkea siinä, miten verkostoja voidaan aktivoida ja hyödyntää niin, että niistä tulee voimavara auttamisprosessissa. (Juhila 2006, 135.)

Tällä hetkellä Kampissa sijaitsevassa Hiljaisuuden kappelissa toimii erityisnuorisotyöntekijä, jonka tehtävä on verkostoitua, jalkautua, tutkia ja kehittää nuorisotyötä. Itse Hiljaisuuden kappelissa käy satunaisesti nuoria. Työntekijä tekee yhteistyötä Walkers-talon kanssa esimerkiksi jalkautumalla muiden vapaaehtoisten kanssa, käymällä talolla ja mahdollisesti osallistumalla bussin toimintaan, jos bussi on lähistöllä. Katusovittelussa seurakunnan nuorisotyö on myös mukana. Tehtävä on alkanut toukokuussa ja se on määräaikainen kestäen kaksi vuotta. Tällaista työtä tehdessä henkilön omalla persoonalla on iso merkitys. Turkka on tyytyväinen alkaneeseen yhteistyöhön seurakunnan erityisnuorisotyöntekijän kanssa. (Heikki Turkka henkilökohtainen tiedonanto 9.10.2012.)

Käytännössä toimivan yhteistyöverkoston luominen ja ylläpitäminen on haastavaa, ja sen toteuttamiseksi on tehtävä paljon työtä. Verkostotyö tarvitsee selkeän rakenteen. Verkostossa olevat jäsenet valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan ja sihteerin sovituksi ajaksi sekä päättävät kokousajoista ja -paikoista sekä

verkostoon kutsuttavista tahoista. On hyväksi havaittu kierrättää tapaamisia eri toimijoiden tiloissa, jolloin toimitilat tulevat myös tutuksi ihmisten lisäksi. Merkittävää olisi verkoston tapaamisten tietty selkeä säännöllisyys. Kokoontua voi myös vaihtamaan kuulumiset eri yhteistyötahojen kanssa. Asioiden noustessa esille voidaan jatkotyöstämistä varten tarvittaessa koota pienempiä työryhmiä. Työryhmien prosesseille on annettava riittävästi aikaa, sillä uudet toimintamuodot ja ideat eivät hetkessä synny. Vaikka näyttäisi siltä, ettei mitään tapahtuisi, työskentelyä pitää jaksaa jatkaa. Kun prosessia pidettäessä sitkeästi yllä, saadaan asiakin lopulta valmiiksi. (Bouhla, Heinonen, Sulaoja 2006, 12.)

Verkostoajatteluun kuuluu, ettei toimijoiden tavoitteiden tarvitse olla täysin samanlaisia. Tavoitteet voi olla ristiriitaisia ja verkosto on monitavoitteinen. Kunnan ei tarvitse verkostotoiminnan voimien kokoajana, pyrkiä yhdenmukaistamaan kaikkien toimijoiden tavoitteita, mutta toimijoiden välistä vuorovaikutusta ja keskinäistä ymmärrystä sen tulisi pystyä lisäämään. Verkoston etu on myös joustavuus. Sen on helpompi muuttua toimintaympäristön muutosten mukana kuin yksittäisten organisaatioiden tai järjestelmien. Ne eivät ratkaise paikallisia ongelmia, mutta ne luovat toimintaedellytyksiä. (Ruuskanen 2002, 120.)

4 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Keväällä 2012 Aseman Lasten johtava Walkers-toimintavastaava Mauri Mujunen ehdotti, että tekisin heille opinnäytetyön. Aiheena olisi kuinka saada toimintaan mukaan poissa olevia vapaaehtoistyöntekijöitä jotka ovat olleet ennen hyvinkin aktiivisesti mukana toiminnassa. Heillä olisi tilaus tällaiselle työlle jossa haastateltaisiin A-tason vapaaehtoisia. Tämä ryhmä on sellainen jota ei ole vähään aikaan omana ryhmänä tutkittu ja se on vapaaehtoishenkilömäärältään suurin. A-tason vapaaehtoisia on tällä hetkellä 42 henkilöä ja tästä 7 henkilöä ei ole enää yhtä aktiivisesti toiminnassa mukana kuin ennen. Päädyimme tekemään kvantitatiivisen lomaketutkimus haastattelun, joka toteutettiin Webropolin kautta, mikä mahdollisti vastaamisen anonyymisti.

Perimmäisenä tarkoituksena oli selvittää miksi nämä 7 henkilöä eivät olleet enää yhtä aktiivisesti toiminnassa mukana ja kuinka heidät saisi innostumaan toiminnasta uudestaan. Vaikka luku ei ole iso, niin jokainen vapaaehtoinen on tärkeä toiminnan kannalta, sillä Walkers-toimintaa ei voi olla ilman vapaaehtoistyöntekijöitä. (Lahtela, Marttio & Mujunen 2012, 6). Vapaaehtoisten tärkeyttä ei voi kyllin korostaa kun puhutaan Walkers-toiminnasta. Tästä johtuen kaikki aktiivisesti mukana olevat, harvemmin käyvät tai pienellä tauolla olevat vapaaehtoiset ovat kaikki yhtä tärkeitä. Kuinka he näkevät itsensä suhteessa toisiin vapaaehtoisiin ja kuinka henkilökunta kohtaa vapaaehtoisia. Minkälaisia toiveita heillä on luentoja tai jatkoa ajatellen. Lomakekysymykset varsinaisesti koskivat kokemaansa tärkeyttä vapaaehtoisena, odotuksia toiminnasta ja palaamisen helppoutta tauon jälkeen.

Jotta saisin tutkimuskysymykseeni lisää tarkentavaa tietoa siitä, kokevatko vapaaehtoiset paluun haasteelliseksi tauon jälkeen päätin tehdä tälle 7 henkilön kohderyhmälle puolistrukturoidun haastattelun. Haastattelukysymyksien tarkoituksena oli kerätä tietoa siitä kuinka toiminta vastaa vapaaehtoisten odotuksiin tai heidän omiin tarkoituksiinsa. Tarkentavina kysymyksinä olivat tauon jälkeisen palaamisen vaikeus ja mahdolliset ehdotukset sen helpottamiseksi. Johtavalle Walkers toimintavastaavalle Mauri Mujuselle on tärkeää, että vapaaehtoi-

set kokevat toiminnan mielekkääksi, sillä he antavat itseltään sitä arvokkainta eli omaa aikaa. Mujunen pitääkin tärkeänä, että vapaaehtoisia haastatellaan ja kyselyjä tehdään, jotta toimintaa on mahdollista kehittää vapaaehtoisia huomioiden. Tämän vuoksi kysymyksiä tehdessä, huomioin myös tilaajan toivomuksia ja tästä johtuen kaikki kysymykset eivät liity tutkimukseeni.

5 TUTKIMUSPROSESSIN ETENEMINEN JA AINEISTON KERUU

Tutkimusprosessi eteni siten, että se toteutettiin kahdessa osassa kvalitatiivista ja kvantitatiivista metodia käyttäen. Syksyllä 2012 rupesin miettimään lomakekyselyn kysymyksiä ja tapasimme muutamia kertoja Mauri Mujusen ja Walkers toimintavastaavan Susanna Ylimyksen kanssa. Koska tämä on työelämälähtöinen, oli tilaajalla myös omia toiveita kysymyksien suhteen. Lomaketutkimuksen kysymykset rakennettiin sellaisiksi että tilaajalla oli mahdollisuus kysyä heille tärkeitä asioita ja että myös tutkimuksen kysymykseen löytyisi vastaus. Järjestö ei saa luovuttaa vapaaehtoistensa yhteystietoja, tästä johtuen kaikki tutkimukseen liittyvät asiat menivät Ylimyksen kautta. Ylimys lähetti kaikille A-tason vapaaehtoistyöntekijöille sähköpostin kautta linkin lomakekyselyyn, jonka olin hänelle välittänyt saatekirjeen kanssa. (liite 1). Vapaaehtoistyöntekijöiden määrä on 42 henkilöä ja vastaamassa kävi 24 henkilöä. Ensimmäisen viikon jälkeen vastauksia oli tullut ainoastaan muutamia, jotenka vastausaika päätettiin pidentää. Vapaaehtoisille lähetettiin uusi muistutus ja kehoitettiin käymään vastaamassa kyselyyn.

Lomakekysely ei tuottanut, riittävästi tietoa tutkimuskysymykseeni joten päädyin haastattelemaan tätä pientä kohderyhmää. Mujusella ja Ylimyksellä oli tiedossa ketkä tähän kohderyhmään kuuluisivat. Haastattelututkimuksen toteutin loppusyksystä 2012, sen jälkeen kun lomakekyselyn vastausaika oli umpeutunut. Haastatteluun kutsuminen meni siten, että laitoin sähköpostia toimintavastaava Ylimykselle jonka tehtävä oli sitten lähettää se eteenpäin näille seitsemälle haastateltavalle. Tutkimuksen kannalta oli tärkeää, että juuri nämä seitsemän, jotka eivät olleet enää niin aktiivisesti toiminnassa mukana kuin ennen, kuuluivat tähän kohderyhmään. Heillä voisi olla ehdotuksia ja näkemyksiä siihen, kuinka madaltaa takaisinpaluuta tauon jälkeen. Ensimmäinen pyyntö ei tuottanut yhtään vastausta, joten haastattelupyyntö uusittiin ja kaksi vapaaehtoista suostui haastateltavaksi.

Opinnäytetyössä on käytetty sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Työtä voidaan luonnehtia soveltavaksi tutkimukseksi, sillä tuloksien

perusteella on tarkoitus vastata vapaaehtoistyössä nouseviin ongelmiin ja etsiä niihin tarkoituksenmukaisia ratkaisuja. (Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010, 11.) Kvalitatiivista tutkimusmenetelmää käytetään silloin kun halutaan saada tarkempaa tietoa, kuten tässä tutkimuksessa kuinka madaltaa vapaaehtoistyöntekijöiden takaisinpaluuta toimintaan mukaan tauon jälkeen. Aineistoa voidaan kerätä kvalitatiivisella menetelmällä monin eri tavoin. Tässä opinnäytetyössä on käytetty puolistrukturoitua yksilöhaastattelumenetelmää.

5.1 Kvantitatiivinen eli kyselytutkimus

Lomaketutkimuksen etuna pidetään yleensä sitä, että niiden avulla pystytään keräämään laajaa tutkimusaineistoa ja tutkittavia voi olla myös paljon. Lomakekyselyä pidetään tehokkaana, sillä se säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 190.) 1930-luvulta alkaen sitä on pidetty erityisenä aineistonkeruumenetelmänä. Aineistonkeruussa kyselylomake on perusteltua, ja sille löytyy oma paikkansa ja käyttötarkoituksensa. Kysymyksiä tehdessä tulee olla huolellinen, sillä ne luovat perustan tutkimuksen onnistumiselle. Eniten virheitä tutkimustuloksiin tuleekin kysymysten muotojen vuoksi. Jos vastaaja ei ajattele kysymystä samalla tavalla kuin tutkija tarkoittaa, tulokset vääristyvät. (Valli 2007a, 102.)

Verkossa tehtävä kysely on taloudellista mutta suurempana etuna voidaan kuitenkin pitää sitä, että vastaukset on käännettävissä suoraan tiedostoksi tutkijan käyttöön. Aineiston syöttämisen pois jättäminen poistaa niin sanotut lyöntivirheet. Verkossa tehtävän kyselyn kohderyhmä on tarkoin myös mietittävä sillä nuoremmat henkilöt suhtautuvat suopeammin tällaiseen vastaustapaan kuin iäkkäämmät. (Valli 2007a, 111.) Lomakekysely on käytännössä useimmiten kvantitatiivisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmä. Lomakehaastattelulla kerätty aineisto voidaan helposti kvantifioida. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 74.) Kun mitattavia numeerisessa muodossa ilmaistavia muuttujia on mahdollista määrittellä, käytetään silloin kvantitatiivista tutkimusotetta. Keskiarvon käsite mahdollistaa sellaisen tiedon miten koko aineiston kaikki kohteet asettuvat keskimää-

rin, ja koko joukkoon nähden suhteutettuna millä tavoin yksittäistä havaintoa voidaan tarkastella. (Anttila 1998, 134–176.)

Lomakekyselyssä olisi hyvä olla lämmittelykysymyksiä ennen varsinaiseen aiheeseen menemistä. Lämmittelykysymyksinä voi toimia sukupuoli, ikä ja koulutus. (Valli 2007a, 105.) Itse en tällaisia kysynyt, koska sillä ei ole merkitystä onko vastaaja mies vai nainen, tai onko vastaaja 30- tai 70- vuotias. Vastaukset toteutettiin Likertin asteikolla, jossa vaihtoehdot muodostavat nousevan tai laskevan skaalan. Tekemässäni lomakekyselyssä oli sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä. Vastaaja kahlitaan valmiiksi rakennettuihin vaihtoehtoihin monivalintatyypin kysymysten kohdalla. Avoimet kysymykset mahdollistavat sen sijaan vastaajan sanoa, mitä hänellä on todella mielessään. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 195–196.)

Tässä lomaketutkimuksessa käytettiin otantamenetelmänä kokonaisotantaa, sillä kaikilla A-tason vapaaehtoistyöntekijöillä oli mahdollisuus vastata siihen. Pyrittäessä yleistämään perusjoukkoon tutkimuksessa saatuja tuloksia, on määrällisessä tutkimuksessa otannan onnistuminen keskeinen tekijä. Otannan tarkoitus on, että sen avulla pyritään saamaa isosta perusjoukosta eräänlainen pienoismalli, mikä sitten kuvaisi ja vastaisi mahdollisimman hyvin perusjoukkoa. (Valli 2007a, 112.) Tässä tutkimuksessa tämä toteutui, sillä A-tason vapaaehtoiset on henkilömäärältään suurin.

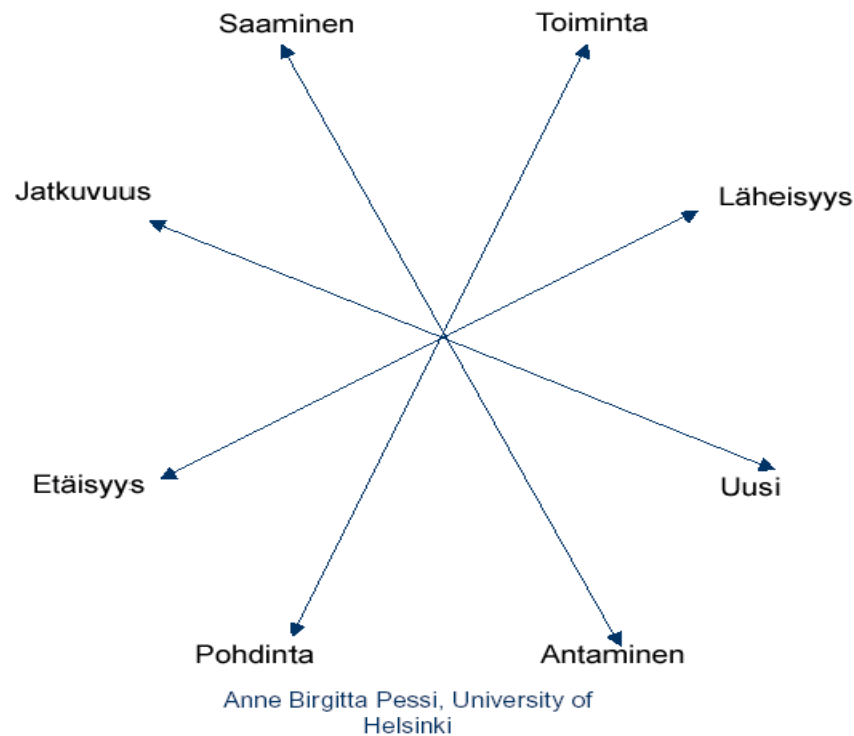
5.2 Kvalitatiivinen eli haastattelututkimus

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Todellisuus on moninainen, siksi onkin hyvä ottaa huomioon, että sitä ei voi pirstoa mielivaltaisesti osiin. Tämä tutkimustapa pyrkii tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Arvot seuraavat tutkijaa ja perinteisessä mielessä ei ole mahdollista saavuttaa objektiivisuutta, sillä tutkijan ja tiedossa oleva tieto, kietoutuvat saumattomasti toisiinsa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei pyritä todentaa jo olemassa olevia väittämiä, vaan pikemminkin löytämään tai paljastamaan tosiasioita. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen lajeja on monia. Vapaaehtoisten kokemuksia takaisin paluuseen tauon jälkeen voisi katsoa fenomenologisen näkökulman kautta. Fenomenologiassa tutkitaan ihmisen suhdetta omaan elämäntodellisuuteensa. Ihmisen maailmansuhteen perusmuoto on kokemuksellisuus. Fenomenologisen merkitysteorian sisällä on ajatus siitä, että ihmisyksilö on perustaltaan yhteisöllinen. Yhteisön jäsenenä meillä on yhteisiä piirteitä ja yhteisiä merkityksiä. Yksilöiden kokemustutkimus paljastaa jotain yleistä, vaikka jokainen yksilö on erilainen. Inhimillisen elämän aluetta tutkitaan siksi, että siihen liittyy ongelmia tai kehitystarpeita. Tietoisesti toiminnan kehittäminen edellyttää sen olemassa olevien toimintatapojen merkityskehyksen ymmärtämistä. (Laine 2007, 29–45.)

Puolistrukturoitu haastattelu on lomakehaastattelun ja strukturoimattoman haastattelun välimuoto. Ominaista puolistrukturoidulle menetelmille on että jokin haastattelun näkökohta on sovittu, mutta ei kuitenkaan kaikkia. Eskolan ja Suorannan mukaan (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47–48.) kysymykset ovat kaikille samat puolistrukturoidussa haastattelussa, mutta vastauksiin ei käytetä valmiita vastausvaihtoehtoja vaan haastateltava vastaa omin sanoin. Puolistrukturoitua haastattelumenetelmää kutsutaan myös teemahaastatteluksi. Teemahaastattelussa haastattelu kohdistuu tiettyihin teemoihin, joista sitten keskustellaan. Haastateltavien äänet tulevat paremmin kuuluviin ja se ottaa huomioon myös ihmisten tulkinnot asioista. Haastateltavien asioille antamat merkitykset ovat keskeisiä ja merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa.

Haastattelukysymyksiä mietin Yeungin kehittelemän timanttimallin kautta. Timanttimallissa on neljä ulottuvuutta. Neljä motivaation ääripäätä osoittaa oikealle kuvamaan vapaaehtoistoimivuuden ulospäin suuntautuneisuutta. Vasemmalle taas osoittavat neljä ääripäätä suuntautuvat enemmän kohti vapaaehtoistojumijaa itseään. (Yeung 2005, 107–108.) Yeung on miettinyt timanttimallia vapaaehtoistojumijoiden motivaation kannalta, siksi se sopii minusta perustelluksi käyttää tässä tutkimuksessa, sillä motivaatiosta tai sen puuttumisesta voi olla kyse myös silloin kun tauon jälkeen palaamisen kynnys nousee.

KUVIO 1. Vapaaehtoistoiminnan timanttimalli (Pessi 2010)

Haastattelut toteutettiin haastateltavien valitsemissa kahviloissa. Ensimmäisen tapasin Helsingissä ja toista menin tapaamaan Keravalle. Aloitimme kahvia juomalla ja samalla kerroin hieman itsestäni ja syytä miksi haluan haastatella heitä, vaikka haastattelukutsussa olin ne jo tuonut esille. Haastattelu on eräänlaista keskustelua joka on kuitenkin tutkijan johdattamaa ja tapahtuu myös hänen aloitteestaan. (Eskola & Suoranta 1998, 86.) Nauhoitin haastattelut joka mahdollisti molempien keskittymisen pelkkään keskusteluun. Haastattelujen jälkeen litteroin nauhat, joka tarkoittaa niiden avaamista kirjalliseen muotoon analyysia varten.

5.3 Aineiston analyysi

Teemahaastattelun avulla saadaan kerättyä aineistoa yleensä runsaasti. Aineisto oli hyvä purkaa ja tarkastella jo keruuvaiheessa. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 35.) Haastattelujen jälkeen aloitinkin aineiston purkamisen, mikä helpotti aineiston analysoimisessa kun keskustelu oli itsellä vielä tuoreessa muistissa. Tulkin-

tojen tekemiseksi aineisto pitää ensin analysoida. Lomaketutkimuksen ja haastattelututkimuksen suurin ero tapahtuu saatujen vastauksien yhdistämisessä.

En kysynyt haastateltavilta saada lupaa käyttää heidän nimiään tässä tutkimuksessa, siksi päädyin vapaaehtoistyöntekijöistä käyttämään V1 ja V2. Kysymysten määrä oli 14 kappaletta (liite 2) ja kysymyksien tarkoitus oli toimia tarkentavina osaan lomakekyselyn kysymyksiin, jotta saisin tutkimuskysymykseen vastauksen. Kysymysten järjestys mahdollisti siirtymisen luontevasti seuraavaan kysymykseen ja osa kysymyksistä oli sellaisia joihin haastateltavilla oli selkeästi runsaasti sanottavaa.

Kyselylomaketutkimuksen analyysissa käytettiin Likertin asteikkoa, joka oli viisiportainen asteikko. Parittomuuden tarkoitus on taata vastaajalle mahdollisuuden olla ottamatta kantaa, siksi ”en osaa sanoa” sijoitetaan mitta-asteikossa keskelle. Heikkous Likertin asteikossa on kantaa ottamattomien ihmisten runsaasti käyttämä keskimmäinen vaihtoehto. Toisena tyypillisenä ilmiönä voidaan pitää sitä, että jätetään ääripää vaihtoehdot käyttämättä ja tyydytään valitsemaan toiset turvalliset vaihtoehdot. Pienten aineistojen yhteydessä, tutkijat yleensä yhdistävät nämä luokat analysointivaiheessa. (Valli 2007a, 115–117.)

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimustulokset on jaoteltuna kolmeen kategoriaan vapaaehtoisten motiivit, jatkuvuus ja odotukset toiminnalta sekä toimintaan palaaminen tauon jälkeen. Vapaaehtoiseksi ryhtymiseen on monia eri syitä, samoin kuin pysymiseen toiminnassa mukana vuodesta toiseen. Ensimmäisessä luvussa tuon muutamia tutkimuksessa esille nousseita syitä. Toisessa luvussa käsittelen jatkuvuutta ja vapaaehtoisten odotuksia toiminnan suhteen. Onko tyytyväinen toimintaan vai haluaako kenties kokeilla jotain toisenlaista vapaaehtoistyötä? Viimeinen luku käsittelee toimintaan palaamisen helppoutta tauon jälkeen. Onko helppo palata ja jos on niin mitkä ovat ne vaikuttavat syyt siihen?

6.1 Vapaaehtoisten motiivit

Tarkoitus oli lähteä selvittämään, mitä vapaaehtoistoiminta antaa vapaaehtoiselle ja syitä vapaaehtoistoiminnassa mukana olemiseen. Motivoivana ovat olleet omat kokemukset nuoruudesta ja erityisesti paikasta, jossa on voinut turvallisesti viettää aikaa kavereiden kanssa. Haastattelussa kävi myös ilmi, että parhaimmillaan vapaaehtoisuus antaa hyvän mielen ja itsekin saa tosi paljon.

Noh siitä tulee ihan hyvä mieli, että tietää että on käyttänyt aikaansa hyödyksi ja mahdollisesti pystynyt tukemaan jossain kysymyksessä, jotain nuoria joilla ei välttämättä ole mahdollisuutta jutella siten jonkun isoveljen kanssa. (V.2)

Se on tota vuorovaikutusta kohteen mukaan. Et sitä tavallaan tulee jossain mielessä ehkä hyödyllinen olo, vaikkei se niiku aina sitä olisikaan. Sitä toisaalta nimenomaa saa itekkin tosi paljon. (V.1)

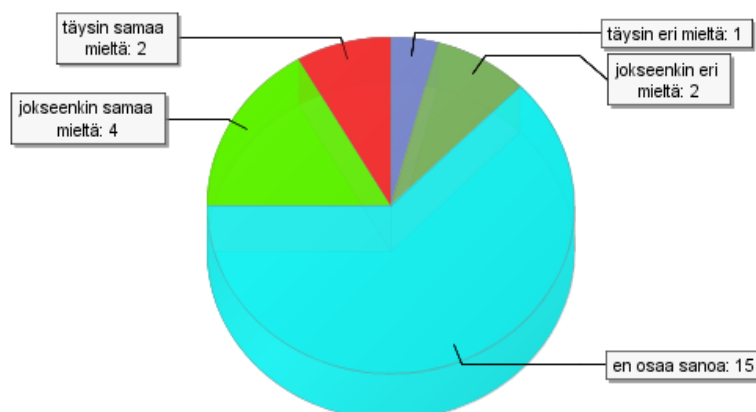
Molemmat haastateltavat kokivat, että Walkers tarjoaa heille juuri sitä, mitä he vapaaehtoistoiminnalta odottavatkin. Oman aikataulun mukaan voi osallistua toimintaan ja tavata nuoria ja toisia vapaaehtoisia. He kokivat myös saavansa toiminnasta yhteenkuuluvuuden tunnetta toisiin vapaaehtoiisiin, palkitsevuutta mahdollisen hyvän tekemisestä ja he tunsivat itsensä hyödylliseksi. Väittämään ”koen tekeväni arvokasta vapaaehtoistyötä”, ainoastaan kaksi ei osannut sa-

noa, loput 22 olivat, jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Avoimien kysymyksien vastauksista löytyi myös syitä siihen mikä motivoi toimimaan Walkers vapaaehtoisena.

Osaatte käsitellä wapareita niin, että varmasti viihtyvät. Tuntuu aina tervetulleelta.

Nautin Waparina olosto hirrrveesti.

Vapaaehtoistoimintaan kuitenkin lähdetään mukaan monista eri syistä. Toinen haastateltavista oli lukenut juuri lehdestä Walkers-toiminnasta. Hän oli innostunut asiasta, sillä itse asiassa hetkeä aikaisemmin oli miettinyt omaa osallistumistaan vapaaehtoistoimintaan. Mukaan lähtemiseen syitä olivat myös työaikojen takia järjestynyt vapaa-aika, halu antaa omaa aikaansa hyvälle asialle ja henkilökohtainen kokemus omasta nuoruudesta ja saamastaan avusta.

KUVIO 2: Vapaaehtoisten vastauksista väitteeseen: Mestarinmerkki on oikea tapa huomioida vapaaehtoisvuoteni

Tilaaja halusi tietää mitä vapaaehtoiset ajattelevat Mestarinmerkistä, joka annetaan viiden vuoden välein aktiivisesti mukana toiminnassa oleville vapaaehtoisille. Tutkimustuloksesta kävi ilmi (kuvio 2), että yli puolet eivät osanneet sanoa, onko Mestarinmerkki oikea tapa huomioida vapaaehtoisvuodet. Kolme vastaajista oli väittämää vastaa ja he kokivat, että vapaaehtoistyö on yhtä arvokasta vuosista huolimatta ja ettei mitään merkkejä kaipailla annetusta vapaa ajasta.

6.2 Jatkuvuus ja odotukset toiminnalta

On luonnollista, että jos on joskus ollut mukana vapaaehtoistoiminnassa ja kokenut sen positiivisesti, haluaa jossain vaiheessa joko palata takaisin tai kokeilla toisenlaista vapaaehtoistoimintaa. Molemmissa tapauksissa haastateltavat olivat ennestään olleet vapaaehtoistoiminnan parissa. Toisella kokemus rajoittui muutamiin käynteihin Suomen Punaisen Ristin vapaaehtoisryhmän kokouksiin, kun toinen taas oli tehnyt aikaisemmin ulkomailla vapaaehtoistöitä ja ajatellut palattuaan jatkaa sitä myös Suomessa.

Uuden etsinnän voi ajatella siten, että ihminen haluaa sisältöä elämäänsä, antaa omaa aikaa jollekin asialle, jonka kokee mielekkääksi ja samalla itse saa myös sitä kautta elämäänsä jotain uutta. Pitkään samassa vapaaehtoistoiminnassa mukana oleminen saa ihmisen myös kokeilemaan jotain uutta. Aina ei osallistumisajan välttämättä tarvitse olla pitkä; riittää, että ei koe toiminnan enää menevän eteenpäin tai toiminta ei vastaa siihen kohdistuneita odotuksia enää. Haastateltavien mielipiteet jakautuivat siitä, antaako Walkers-toiminta vielä jotain. Toisen kokemus oli, että toiminta antaa vielä jotain, kun taas toinen oli valmis kokeilemaan jotain toisenlaista vapaaehtoistoimintaa siitä huolimatta, että mielestään pystyisi vahvistamaan itseään nuorten kohtaamisessa entistä rohkeammin tällaisessa toiminnassa.

No ehkä toisaalta totta kai mä voisin kokeilla jotain muutakin. Siel oli selkeesti niitä ihmisiä jotka tykkäs niiku olla niitten nuorien kanssa, pelata niitä pelejä ja niiku jutella . Ne osas sillä tavalla niiku myös paremmin kommunikoida jotenkin niitten nuorien kanssa, ne sai niiku yhteyden, nii se ei sitten taas ollu ehkä se mun kaikist suurin vahvuus. Tuntuu et se vaan vahvistus tosi paljon, jos siel kävis monta vuotta ainakin. (V.1)

Toiminnan kehittämisessä pitää ottaa huomioon vapaaehtoistyöntekijät ja muuttuvat yhteiskunnan rakenteet. Jatkuvuutta vapaaehtoisena työskentelyyn tuo myös vapaaehtoisten välillä vallitseva hyvä yhteenkuuluvuuden tunne ja toisten arvostus. Walkersin vapaaehtoiset kokivatkin keskuudessaan vallitsevan yhteishengen hyväksi ja olivat tyytyväisiä tukeen, jota toisilta vapaaehtoisilta saivat. Henkilökunta sai myös hyvää palautetta lomakekyselyssä vapaaehtoisilta. Kohteluun, kannustamiseen, kuulluksi tulemiseen ja henkilökunnan antamaan

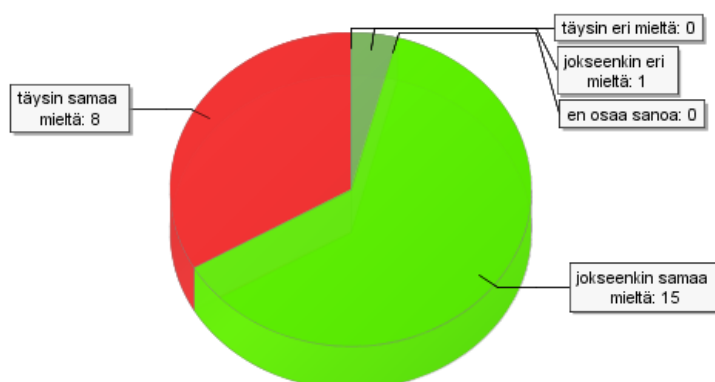
tukeen oltiin suurimaksi osaksi tyytyväisiä. Toiminta ja siihen kohdistuvat odotukset toteutuivat vastaajien mielestä. Lomakekyselyn avoimissa kysymyksissä kysyttiin, että millaisena vapaaehtoiset näkevät Walkers toiminnan kolmen vuoden päästä. Vastaajia tähän kysymykseen oli 17 henkilöä ja mielipiteet oli hyvin samansuuntaiset.

Itse helsinkiläisenä odotan, että Walkers tunkeutuu lähiöihin, sinne missä on suurin osa nuorista

näen sen kasvaneen ja on saanut tukevamma aseman nuorten hyvinvoinnin takaamiseksi

kaikki hyvin nykyinen toimintamalli on minulle ok.

toivottavasti syrjäytymistä ehkäisevänä etsivän nuoriso työn toimijana, nykyistä enemmän

KUVIO 3: Vapaaehtoisten vastauksista väitteeseen: Toiminta vastaa odotuksia-ni

Tutkimuksessani yksi henkilö (kuvio 3) oli jokseenkin eri mieltä siitä, että toiminta vastaisi hänen odotuksiaan. Kommenteille laitettu mahdollisuus oli jätetty kokonaan käyttämättä. On siis mahdotonta sanoa, mitä hän toiminnalta odottaa. Vastanneissa oli eniten (15 henkilöä) jokseenkin samaa mieltä olevia ja kahdeksan henkilöä oli täysin samaa mieltä.

6.3 Toimintaa palaaminen tauon jälkeen

Haastateltavat eivät koe Walkersin edustamaa vapaaehtoistoimintaa liian sitouttavana, sillä heille oli painotettu sen perustuvan vapaaehtoisuudelle. Jokainen osallistuu oman aikataulun ja elämäntilanteen mukaan toimintaan. Toisen haastateltavan käynnistä oli puoli vuotta, kun taas toinen ei ollut käynyt vuoteen. Muuttunut elämäntilanne on hyvin yleinen syy lopettamiseen tai pidempään poissaoloon. Kummankaan elämäntilanteen muutokset eivät mahdollistaneet toiminnassa mukana olemista tällä hetkellä.

Muutokset Walkers toiminnassa koskevat enemmän nuorten vaihtuvuutta talolla ja vapaaehtoistyöntekijöiden parissa ja uusien tulemista toimintaan mukaan. Kuitenkin tauon jälkeen takaisin mukaan tuleminen voi olla hankalaa. Haastateltavien mielipiteet takaisinpaluusta erosivat toisistaan. Toinen koki, että on helppo pitää taukoa ja sitten palata takaisin mukaan toimintaan, kun taas toinen oli mielessään rakentanut itselleen kynnyksen takaisin paluuseen. Hänen suurin huolensa oli, ettei kukaan tunnista häntä, vaikka kuitenkin epäili saavansa hyvän ja lämpimän vastaanoton.

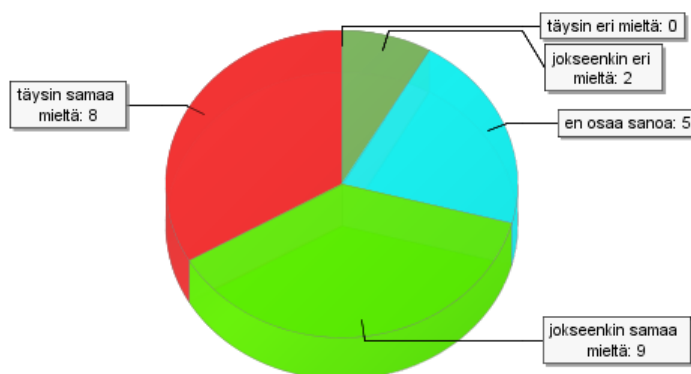
Lähinnä siinä on just se, että niiku normaalina arki iltoina miettii, et kehtaaks sinne mennä just sen takia niiku, et muistaako siel kukaan mua ja tietääkö kukaan kuka mä oon. (V.1)

Takaisinpaluun helppouteen tauon jälkeen vaikuttaa varmasti moni asia. Toiminnassa mukana olleet vuodet ovat yksi tekijä, samoin kuin oma persoona. Vapaaehtoinen joka on ollut pitkään toiminnassa mukana, on kerinnyt luomaan kontakteja toisiin vapaaehtoiisiin, samoin kun talon tavat ja käytäntö toimivat vanhalla rutiinilla. Takaisinpaluun helppouteen voi syynä myös olla toiminta itsessään.

tulen hyvin toimeen nuorten kanssa ja minua todella kiinnostaa heidän hyvinvointinsa.

Vapaaehtoisen omalla persoonalla on myös suuri vaikutus siihen miten hän kokee takaisinpaluun. Vapaaehtoiset saivat kehua itseään avoimissa kysymyksissä ja sieltä tuli esille seuraavanlaisia luonteenpiirteitä; iloinen, sosiaalinen,

kuunteleva, rauhallinen, luotettava, joustava, kielitaitoinen, energinen ja luonnollinen. Näillä luonteenpiirteillä on helppo olla mukana toiminnassa ja tulla myös mukaan toimintaan pidemmänkin tauon jälkeen.

KUVIO 4. vapaaehtoisten vastauksista väitteeseen: Walkers toimintaan on helppo tulla mukaan pidemmänkin tauon jälkeen

Tutkimuksessani kahdeksan henkilöä oli täysin samaa mieltä (kuvio 4) ja yhdeksän jokseenkin samaa mieltä siitä, että toimintaan on helppo tulla mukaan pidemmänkin tauon jälkeen. Viisi henkilöä ei osannut sanoa ja kaksi oli jokseenkin eri mieltä. Kommentteille oli varattu tilaa, mutta sitä ei ollut käytetty tässä vastauksessa näiden kahden henkilön puolelta. On siis mahdotonta sanoa minkä he kokevat vaikeutena tauon jälkeen toimintaan mukaan tulemisessä.

Vaikka ei olisikaan pystynyt olemaan toiminnassa mukana, kokivat molemmat kuitenkin osallistumisen virkistystoimintaan tai kevät/joulujuhliin olevan hyvä juttu. Sitä kautta pääsee palauttelemaan mieleen toimintaa ja tapaamaan myös toisia vapaaehtoistyöntekijöitä.

En tiä tulis ekana ehkä mieleen joku niiku semmonen vois kuvitella et Walkersilla on aika paljon semmosia ihmisiä jotka nimenomaa on tippunut kelkasta eikä sit enää uskalla tai kehtaa tulla nii mä niiku voisin nähdä hyvin semmosena niiku auttavana asiana jonkun vanhojen wapareiden kuntouttamispäivän. Tiedät sä et niiku kutsuttais semmoset ihmiset jotka ei oo pitkään aikaa ollu tavallaan niiku uudelleen koulutukseen. (V.1)

Kuitenkin ymmärrystä riittää niitäkin kohtaan jotka eivät tauon aikana kehtaa osallistua tähän muuhun toimintaa. Kynnyksen madaltamista paluuseen tauon jälkeen oli esimerkiksi Walkersin uutiskirje joka toimisi samalla muistuttajana ja unohtuneiden vapaaehtoisten ilta.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Walkers on ollut toiminnassa yhdeksäntoista vuotta. Tällä hetkelläkin toiminnassa on mukana vielä niitä vapaaehtoisia jotka olivat aukaisemassa ensimmäistä kahvilaa ja mukana tekemässä tätä ainutlaatuista suomalaista nuorisotyömuotoa joka perustuu vapaaehtoistoimintaan. Pyyteettömästä halusta tehdä muille ihmisille hyvää eli altruismista voidaan kyllä puhua niiden ihmisten kohdalla jotka ovat olleet näin kauan toiminnassa, kuin myös niiden kohdalla, jotka tulevat mukaan toimintaan. Jaana Lähteenmaa on tutkinut Walkersin nuoria vapaaehtoistyöntekijöitä, heidän motiivejaan ja moraalipohdintojaan vuonna 1997 ja konstruoinut samalla termin hedonistinen altruismi kuvaamaan sitä, kun nautinto ja yhteisen hyvän tekeminen yhtyvät. (Lähteenmaa 1997, 183).

Vapaaehtoisella saattaa olla omat kokemukset autetuksi tulemisesta. Ajatus toisten auttamisesta palkitsee vapaaehtoistyöntekijän ja se omaltaan osaltaan pitää myös motivaatiota yllä. Samoin motivoi toimintaan, sen kehittämiseen ja mukanaoloon se, että vapaaehtoinen tuntee itsensä ja antamansa ajan tärkeäksi. Toimintaa ei pidetty kuitenkaan liian sitouttavana. Briitta Koskiahho (Helosvuori, Koskenvesa, Niemelä & Veikkola 2002, 449–450) kirjoittaa kirkon vapaaehtoisten motiiveista ja siitä miten ne voivat olla moninaisia sillä perusteella että monet toimintamuodot ovat sellaisia jotka toivottavat tervetulleiksi ihan kaikki kirkkoon kuulumattomat ja kuuluvat henkilöt. Tutkimuksessa kuitenkin selvisi, että Walkersin vapaaehtoiset eivät ole toiminnassa mukana sen takia, että he odottaisivat tulevansa palkituiksi.

”Jatkuvuus ja odotukset toiminnalta” -kohdasta johtopäätöksenä voisi sanoa, että toisilla vapaaehtoisilla ja henkilökunnalla on myös merkittävä rooli jatkuvuutta ajatellen. Vapaaehtoinen joka kokee olevansa ryhmän täysivaltainen jäsen ja saa henkilökunnan puolelta myös tukea ja arvostusta, pitää yllä yhteenkuuluvuuden tunnetta, mikä osaltaan tuo jatkuvuutta toiminnassa mukana olemiseen. Vapaaehtoistyössä on mahdollisuus olla merkittävä toiselle ihmiselle henkilökohtaisen kokemuksen tasolla. Tämä tarjoaa samalla myös tilaisuuden työskennellä edelleen oman elämän muutoksen parissa. Jos tällainen henkilö-

kohtainen kosketus katoaisi, koko vapaaehtoisuus kadottaisi oman mielekkyytensä. (Sorri 2005, 138.) Haastateltava V1 vertaa itseään toisiin vapaaehtoiisiin ja sitä kautta peilaa omia puutteitaan. Vapaaehtoisuus Walkersissa vaatii kiinnostusta nuorista, kommunikaatiokykyä ja sosiaalisuutta. Ihmisen sosiaalisuutta voidaan pitää myös merkittävänä kun puhutaan vapaaehtoistyöstä. Sosiaalinen ihminen haluaa olla muiden ihmisten kanssa, hänen on helppo sitoa uusia ihmissuhteita ja oman itsensäkin takia hän tarvitsee sosiaalista vuorovaikutusta. Oman rajallisuuden tunnistaminen voi vaikuttaa siihen että on valmis luopumaan vapaaehtoistyöstä tai siirtymällä toisenlaiseen toimintaan mukaan kuten haastateltava V1 oli tehnyt. Walkersissa tehtävä vapaaehtoistyö antaa myös mahdollisuuden parantaa omia heikkouksiaan, kuten haastateltava itsekin toteasi, että olemalla mukana toiminnassa pystyisi vahvistamaan omaa kommunikointikykyään.

Mikä sitten tekee toiselle helpommaksi tulla toimintaan mukaan tauon jälkeen kuin toiselle? Yhtenä asiana nostaisin taas oman persoonallisuuden. Kyselylomakkeessa yli puolet oli sitä mieltä, että toimintaan on helppo tulla mukaan. Sosiaalisuus ja avoimuus ovat varmasti avaintekijöitä tässäkin asiassa. Uskon, että myös ajalla, jonka on ollut toiminnassa mukana, on suuri vaikutus. Vapaaehtoisten, jotka ovat vasta vuoden olleet mukana ja joutuvat esimerkiksi muuttuvan elämäntilanteen vuoksi jäämään hetkeksi pois toiminnasta, on vaikeampaa palata kuin sellaisten jotka ovat olleet toiminnassa mukana jo vuosia. Pidempään mukana olleet vapaaehtoiset ovat oppineet luomaan ystävyyssuhteita toisiin vapaaehtoiisiin ja henkilökuntaan. Vakituisesti talolla käyvät nuoret ovat myös ehtineet tulla tutuiksi.

Näkisin, että paluuseen vaikuttaa myös muutosten sietäminen. Walkers on vapaaehtoistoimintaa, jossa tapahtuu jonkin verran muutoksia. Talolla nuoret vaihtuvat joko iän puolesta tai sitten he vaan löytävät toisen paikan jossa rupeavat viettämään aikaansa. Vapaaehtoisia tulee uusia ja jotkut jo mukana olevista jäävät pois toiminnasta. Henkilökunnassa on myös tapahtunut vaihtuvuutta, mikä voi omalta osaltaan nostaa kynnystä palamaan mukaan toimintaan. Onhan totta, että jos olet ollut poissa vuoden ja palaat takaisin ja henkilökunta on vaihtunut, niin kyllähän paluu voi tuntua melko mahdottomalta. Varmasti nousevat

amat kysymykset kun haastateltavalle V1, että muistaako tai tuntee kukaan minua?

8 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta pitää arvioida kokonaisuutena. Ei riitä, että tutkija selvittää tutkimusraportin lukijalle tutkimustulokset, vaan hänen täytyy myös kertoa tutkimuksen kohteesta ja sen tarkoituksesta, sekä sitoutuneisuudesta tähän tutkimukseen. Aineistonkeruun kohdalla tulee kertoa menetelmistä ja tekniikasta, unohtamatta erityispiirteitä jotka liittyivät tiedon keräämiseen. Tutkijan mielestä mahdolliset ongelmat ja muut merkitykselliset seikat tulee tutkimuksessa käydä ilmi. Tärkeää on myös kertoa perustelut valituille tiedonantajille ja analyysistä menetelmä jota käytettiin, sekä tuloksiin että johtopäätöksiin päätyminen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140–141.)

Kyselylomakkeen etuna voidaan ehdottomasti pitää sitä, että sen avulla saadaan kerättyä laaja tutkimusaineisto, kun ajatellaan vastaajien määrä ja kysymyksien monipuolisuutta. Se on lisäksi tehokas sillä se säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä. Melko tarkasti voidaan myös arvioida aikataulu ja kustannukset. Kyselylomaketutkimukseen liittyy myös heikkouksia: väärinymmärryksiä ja vastaajien huolellisuutta on vaikea kontrolloida. Rehellisyyttä ja huolellisuutta ei ole mahdollista varmistaa. Lisäksi vastaamattomuus kasvaa joskus suureksi ja tutkijalta vaaditaan riittävästi tietoa ja taitoa, että saa tehdyksi hyvän lomakkeen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 190.)

Kyselylomake toteutettiin Internetissä toimivalla palvelimella, joka varmisti vastaajien anonymiteetin. Vastaajia oli hieman yli puolet, mutta tutkijan mielessä heräsi kysymys miksi ei vastauksia tullut enemmän. Voisiko ajatella, että he ovat tyytyväisiä toimintaan ja siksi eivät kokeneet vastaamista tärkeänä vai eivätkö he pitäneet kyselyä merkityksellisenä heidän vapaaehtoisuutensa kannalta? Kokevatko vapaaehtoistyöntekijät, että heiltä kysellään koko ajan ja että heiltä odotettaisiin innovatiivisuutta vaikka he haluaisivat ainoastaan antaa omaa aikaansa hyvälle asialle? Mahdollisuus kommenteille oli järjestetty vastauksen ollessa täysin tai jokseenkin eri mieltä. Tätä ei kuitenkaan ollut aina käytetty.

Kyselylomakkeessa oli vaihtoehtona, en osaa sanoa ja sitä useat olivatkin käyttäneet. Tämä hankaloitti osaltaan johtopäätöksen tekemistä, sillä tuo vastaus on hyvin monitulkintainen. Vaihtoehdot voivat olla, että asia on moniselitteinen, kysymyksen asettelu voi ärsyttää vastaajaa tai hän ei tiedä mitä mieltä asiasta olisi. (Valli, 2007b, 209). Tutkimuksen yleistämisen kannalta se tuo myös omat vaikeudet. Kuitenkin kyselylomakkeeseen vastasi yli puolet A-tason vapaaehtoisista, joten tältä osin voi pitää tutkimusta melko luotettavana.

Haastateltavia en saanut kuin kaksi seitsemästä, mikä tutkimuksen luotettavuuden kannalta on huono. Anonymiteetti ei tässä tapauksessa toteutunut. Haastattelupyynnön lähetti toimintavastaava Ylimys näille seitsemälle ja hän myös välitti minulle haastatteluun tulevien yhteystiedot. Tämä piti järjestää näin siksi, koska järjestö ei saa luovuttaa vapaaehtoisten tietoja ja suora yhteydenotto vieraaseen ihmiseen voi nousta monille liian suureksi kynnykseksi osallistua haastatteluun. Jos osallistujia olisi ollut enemmän, olisi mahdollisuus pysyä anonyymina ollut suurempi.

Pyrin välttämään epäselviä kysymyksiä, mutta tarvittaessa pystyin tarkentamaan, jotta ymmärsimme asian samalla tavalla. Yritin kysellä mahdollisimman objektiivisesti, sillä en halunnut tuoda omia mielipiteitäni esille vastauksien suhteen. Paikan haastateltava itse sai päättää, jotta hän tuntisi olonsa turvalliseksi. Haastattelut nauhoitettiin ja litterointiin sanatarkasti, joka takasi sen, ettei väärinkäsityksiä syntynyt analyysivaiheessa. Tulosten luotettavuutta tukee myös, että olen käyttänyt suoria lainauksia lomakehaastattelusta ja puolistrukturoidusta teemahaastattelusta.

Kaikkiin tutkimuksiin liittyy eettisiä ratkaisuja. Tutkimuksen joka vaiheessa joudutaan eettisten kysymysten eteen ihmistieteissä. Eettiset ongelmat ovat erityisen monitahoisia kun ollaan suoraan kontaktissa tutkittaviin. Tärkeimpinä eettisinä periaatteina voidaan pitää luottamusta, informointiin perustuvaa suostumusta, seuraamuksia ja yksityisyyttä. Vallankäyttöä voidaan myös miettiä eettisiä kysymyksiä pohdittaessa. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 19–20.) Tässä tutkimuksessa vapaaehtoinen haastatteli toista vapaaehtoista, jolloin tällaista vertailua

vallan suhteen ei päässyt syntymään. Tutkimuksen luotettavuuden ja yleistämisen kannalta on ongelmallista pieni vastaajien ja haastateltavien määrä.

9 POHDINTA

Otsikko ”Omasta tahdosta – toisten hyväksi” kertoo hyvin sen mitä Walkers vapaaehtoisuus todella on. Vapaaehtoistyöntekijä ei kohtaa ainoastaan nuoria, vaan toimii myös toisten vapaaehtoisten ja henkilökunnan kanssa. Ajatus siitä, että vuoron aikana kohtaamilleen useille ihmisille on pystynyt antamaan jotain itsestään, on hyvin palkitsevaa. Tästä varmaan johtuu, että vapaaehtoisuus Walkersin parissa koetaankin hyvin antoisaksi ja ihmiset ovat mielellään mukana toiminnassa. Itse aina toivoo sitä, ettei tässä alati kiihtyvässä elämän rytmissä, kävelisi ohi ihmisten.

Syksyllä 2011 tein Walkersille kehityshankkeena ”Työ, työyhteisöt ja johtaminen” opintokokonaisuudessa kyselyn vapaaehtoisille, jonka tarkoituksena oli selvittää toimikunnan tarpeellisuutta. Tästä johtuen minun oli helppo ryhtyä tutkimaan A-tason vapaaehtoistyöntekijöitä. Itse olen ollut toiminnassa mukana jo melko pitkään ja toiminta on tuttua, samoin kuin suurin osa vapaaehtoisista. Uusia vapaaehtoisia koulutetaan muutamia kertoja vuodessa ja jos ei aktiivisesti käy toiminnassa mukana, on uusia kasvoja vastassa kun seuraavan kerran osallistuu toimintaan. En pidä tätä suinkaan huonona, sillä tällaiseen vapaaehtoistyökonseptiin hakeutuvilla ihmisillä on sama päämäärä, mikä luo ensihetkestä lähtien yhteenkuuluvaisuuden tunnetta.

Tutkimuksen aikana koin turhautuneisuutta ja epäonnistumista, sillä en löytänyt tutkimuskysymykseen vastausta kuinka madalta kynnystä jotta takaisinpaluu olisi helpompaa. Kuten kaikki tutkijat niin minäkin olisin halunnut saada tähän kysymykseeni vastauksen. Onko niin ettei mitään yksittäistä vastausta ole juuri tähän kysymykseen? Voisiko ajatella, että jos ihminen haluaa tehdä juuri tällaista vapaaehtoistyötä, ei takaisinpaluu pidemmänkään tauon jälkeen olisi mikään este? Toki takaisin palaamisen kynnykseen liittyy myös varmasti tauon pituus. Pitäisikö henkilökunnan reagoida nopeammin kun vapaaehtoinen ei ole ilmoittanut mitään syytä miksi ei osallistu toimintaan, mutta on kokonaan poissa toiminnasta? Tällä hetkellä kerran vuodessa soitetaan kaikki vapaaehtoiset läpi ja kysellään heidän kuulumisiaan. Voisiko tämän käytännön muuttaa siten, että

kun vapaaehtoisesta ei muutamiin kuukausiin ole kuulunut mitään, ollaan talolta häneen yhteydessä? Vuosi on kuitenkin pitkä aika olla poissa toiminnasta. Elämäntilanne saattaa yllättäen muuttua siten, ettei pysty enää perjantai-iltaisiin osallistumaan toimintaan ja viikolla ei enää työpäivän jälkeen jaksaa. Voisiko tällaisille vapaaehtoisille järjestää jonkinlaisen kertaluonteisen projektin, johon he voisivat sitten osallistua. Sellainen voisi olla esimerkiksi joku tapahtuma jossa he voisivat auttaa ja sitä kautta olla toiminnassa tavallaan mukana. Tässä toteutuisi myös se, että kynnys ei pääsisi kasvamaan liian korkeaksi. Kaikki vastanneet ovat kuitenkin hyvin tyytyväisiä toimintaan, toisiin vapaaehtoiisiin ja myös henkilökuntaan. Minusta Walkers tekee esimerkillistä työtä niin nuorten parissa kuin vapaaehtoistyöntekijöidenkin kanssa. He ovat saaneet hyvin näkyvyyttä eri medioissa mikä on hyväksi toimintaa ajatellen ja lisää kiinnostavuutta myös uusissa vapaaehtoisissa.

Kirkon strategisissa suuntaviivoissa jotka on tehty vuoteen 2015 asti, ei puhuta yhteistyöstä kirkon ulkopuolisiin toimijoihin. Kirkko tekee paljon hyvää seurakuntalaistensa eteen ja haluaa kehittää sitä puolta vielä enemmänkin, mutta olisiko jo aika huomata kirkon puolelta, että yhteistyö kirkon ulkopuolisten toimijoiden kanssa voisi olla hedelmällinen ja tuottaa parempaa tulosta kuin yksin toimiminen. Paremmalla tuloksella en pelkästään ajattelen nuoria ja heidän tavoittamistaan, vaan ajattelen myös mukana olevia vapaaehtoisia. Emmekö me ole täällä oppimassa ja miten se voisikaan paremmin toteutua kun tekemällä rohkeasti yhteistyötä toinen toistemme kanssa? Uskon, että molemmilla olisi toisille annettavaa joka kehittäisi omaa toimintaa vielä paremmaksi. Lähtökohtaisesti kaikkien fokus on nuorissa ja heidän auttamisessaan. Kirkkoon kuuluminen tai kuulumattomuus ei saisi olla esteenä yhteistyölle, jossa kummallakin on yhteinen päämäärä, nuorten auttaminen ja tukeminen.

Tämä oli ensimmäinen tutkimukseni ja kuten olettaa voi, aina voisi jälkeenpäin tehdä jotain toisin ja paremmin. Itse tekisin seuraavanlaisia muutoksia. Lomakekyselyyn valitsisin toisenlaisia kysymyksiä siten, että saisin tutkimuskysymykseen laajemmalti vastauksia. Jättäisin pois vaihtoehdon ”en osaa sanoa” ja haastaisin vastaajat miettimään. Tähän on helppo laittaa rasti ja siirtyä seuraavaan kysymykseen. Haastattelupaikaksi valitsisin jonkun muun kuin kahvilan.

Huomasin litteroinnissa miten hankalaa oli välillä kuulla puhetta kun taustaaänet tulivat voimakkaampina esille. Haastateltaville laittaisin omat yhteystietoni, jotta halutessaan he voisivat olla minuun suoraan yhteydessä. Tutkimuksen kannalta olisi ollut antoisampaa jos olisin saanut haastateltavia enemmän kuin kaksi. Tästähän opiskelussa on kai kysekin, että tekee virheitä ja ottaa niistä opikseen, sillä aina on jotain parannettavaa.

Haluaisin nostaa esille yhteisöllisyyden mitä tällainen vapaaehtoistyö tarjoaa. Jokainen haluaa tuntea itsensä tarpeelliseksi ja haluaa tuntea olevansa osallinen johonkin. Walkers antaa juuri tätä vapaaehtoisilleen. Yhteenkuulumisen tunnetta ja mahdollisuutta tarjota nuorille sitä mitä he tällä hetkellä eniten tarvitsevat eli aikuisen läsnäoloa. Uskon että vapaaehtoistyö on myös mahdollisuus kehittää itseään, mutta toimii samalla voimavarana. Ihmisellä on tarve identifioitua sellaiseen jonka kokee arvokkaana, mutta samalla tuntea itse myös, että hänestä välitetään. Olen saanut kokea tämän opinnäytetyöni aikana monta kertaa. Se vilpitön tuki ja kannustus jonka olen saanut Mujuselta ja Ylimykseltä koko tämän tutkimuksen ajan on auttanut minua suuresti. Haluan myös kiittää erästä henkilöä, joka on auttanut niin tämän tekstin oikolukemisessa kuin muissakin kouluun liittyvissä tehtävissä. Kärsin keskivaikeasta lukihäiriöstä, mikä osaltaan tuottaa lisätyötä opiskelussa. Ilman hänen apuaan ja tukeaan olisi tämäkin tehtävä ollut melkein mahdoton. Kiitos Hannu Rasa kun olet lukenut ja korjaillut tekstini luettavaan ja ymmärrettävään muotoon. Ihminen tarvitsee toista ihmistä peilikseen ja yhdessä he pystyvät suuriin tekoihin.

Mieltäni lämmitti erään vapaaehtoisen mielipide lomakekyselyssä, jossa hän kiitti hyvästä kyselystä ja samalla toivoi, että saisi aktivoitua itsensä uudelleen mukaan toimintaan. Voisiko ajatella, että jos kysely tuo edes yhden vapaaehtoisen takaisin tauon jälkeen on se suorittanut tehtävänsä?

LÄHTEET

Anttila, Pirkko 1998. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. Helsinki: Akatiimi Oy
134–176.

Aseman Lapset ry i.a. Viitattu 8.9.2012
<http://www.asemanlapset.fi/articles/341/>

Aseman Lapset ry i.a. Walkers toiminta. Viitattu 8.9.2012
<http://www.asemanlapset.fi/articles/421/>

Aseman Lapset ry i.a. Hubu-bussi. Viitattu 8.9.2012
<http://www.asemanlapset.fi/articles/1881/>

Bouhlal, Suvi; Heinonen, Taru & Sulaoja, Teemu 2006. Varpunen (Varhaisen puuttumisen malli). Kirjastudio

Eskola, Antti & Kurki, Leena (toim.) 2001. Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Tampere: Vastapaino

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino

Hakkarainen, Pirkko & Syrjänen, Kaisli 2004. Teoksessa Pirkko Hakkarainen (toim.) Tukea ja mahdollisuuksia vapaaehtoistoiminnalle. Kansalaisareena ry. Omaehtoisen kehityksen julkaisuja. Sarja B, Vapaaehtoistoiminta: Numero 2.

Harju, Ulla-Maija; Niemelä, Pauli; Ripatti, Jaakko; Siivonen, Teuvo & Särkelä, Riitta 2001. Vapaaehtoistoiminta seurakunnassa ja järjestöissä. Helsinki: Edita, 17–37.

Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2009–2012. Tiivistelmä.
Helsingin kaupunki. Viitattu 7.10.2012

<http://wellsinki.fi/dokumentit/hyvinvointisuunnitelma-2009–2012-tiivistelmä.pdf>. Tuloste tekijän hallussa, 6-15.

Hiilamo, Heikki 2009. Teoksessa Mikko Lahtinen, Terttu Pohjolainen & Tuulikki Toikkanen 2009. Anno Domini 2009. Diakoniatieteen vuosikirja. Vammala: Kirjapaino

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino, 19–48.

Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 190–196.

Juhila, Kirsi 2006. Sosiaalityöntekijöinä ja asiakkaina. Tampere: Vastapaino.

Kirkkohallitus 2007. Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö-strategia. Viitattu 21.1.2013

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/9297F603C875C1C8C225770A002E3448/\\$FILE/kirkon_strategia_2015_mietinto.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/9297F603C875C1C8C225770A002E3448/$FILE/kirkon_strategia_2015_mietinto.pdf)

Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja.

Koskiahho, Briitta 2002. Vapaaehtoistyön ehdot ja edellytykset. Teoksessa Riitta Helosvuori, Esko Koskenvesa, Pauli Niemelä & Juhani Veikkola 2002. Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy

Lahtela, Minna; Marttio, Hannamari & Mujunen, Mauri (toim.) 2007–2012. Walkers perehdytyskoulutuksen itseopiskelumateriaali. Helsinki, 4-14.

Lahtinen, Pirkko 2004. Ihminen on tärkein instrumentti. Työnohjaus vapaaehtoisessa tukihenkilötyössä. SMS-Tuotanto Oy, 12–26.

Laine, Timo 2007. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) 2007. Ikku-

noita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus. 28–45.

Lehtinen, Suvi-Tuulia 1997. Vapaaehtoistyö- kasvava voimavara? Helsinki: Kansalaisareena Ry, 20–21.

Lähteenmaa, Jaana 1997. Nuoret vapaaehtoistyöntekijät: Motiiveja ja moraali-pohdintoja. Teoksessa Helena Helve, Jaana Lähteenmaa, Tuija Päivärinta, Katja Päällysaho, Helena Saarikoski & Petri Virtanen. Nuorten elämänpolkuja lama-suomessa 3/97. Helsinki: Nuorisotutkimusseura ry, 162–206.

Niemelä, Jorma & Dufva, Virpi (toim.) 2003. Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Jyväskylä: PS-kustannus, 40–55.

Nurmi, Jan Erik; Ahonen, Timo; Lyytinen, Heikki; Lyytinen, Paula; Pulkkinen, Lea; Ruoppila, Isto 2001. Ihmisen psykologinen kehitys. WSOY, 126–149.

Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim.) 2005. Vapaaehtoisuuden anti, arvot ja osallisuus murroksessa. Teoksessa Marianne Nylund, & Anne Birgitta Yeung. (toim.) Vapaaehtoistoiminta anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 13–22.

Mykkänen-Hänninen, Riitta 2007. Vapaaehtoistyön rajapinnoilla. Helsinki: Yliopistopaino, 10–63.

Oravasaari, Tomi & Pessi, Anne Birgitta 2010. Kansalaisjärjestötoiminnan ytimessä. Tutkimus RAY:n avustamien sosiaali- ja terveysjärjestön vapaaehtoistoiminnasta.

Viitattu 27.1.2013.

https://www.ray.fi/sites/default/files/emmi_mediabank/RAYraportti23.pdf Tulosteet tekijän hallussa.

- Pesonen, Niilo 2009. Tahto minulla kyllä on, mutta... Teoksessa Mikko Lahtinen, Terttu Pohjolainen & Tuulikki Toikkanen. Anno Domini 2009. Diakoniatieteen vuosikirja. Lahden Diakoniasäätiö: Lahden diakonian instituutti, 28–30.
- Pessi, Anne Birgitta & Saari, Juho 2008. Hyvä tahto auttamisen asenteet ja rakenteet suomessa. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry, 9-126.
- Porkka, Suvi-Tuuli 2009. Työnohjaamisen taito. Oppikirja vapaaehtoistyön työnohjaajalle. Suomen Mielenterveysseura
- Raunio, Kyösti 2006. Syrjäytyminen. Sosiaalityötä kiinnostavia näkökulmia. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry, 39–52.
- Ruotsalainen, Seppo 2005. Syrjäytyminen- syrjäyttäminen. Helsinki: TA-Tieto Oy, 33–197.
- Ruuskanen, Petri (toim.) 2002. Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Jyväskylä: PS-kustannus
- Saari, Juho; Kainulainen, Sakari & Yeung, Anne Birgitta 2005. Altruismi. Antamisen lahja Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa. Helsinki: Yliopistopaino
- Salmivalli, Christina 2005. Kaverien kanssa. Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus, 32–33.
- Sipiläinen, Ilkka 1996. Kansankirkon haasteet. Teoksessa Aila-Leena Matties, Ulla Kotakari, & Marianne Nylund, (toim.) 1996. Välittävät verkostot. Vastapaino.
- Sorri, Hannu 2005. Elämän käänneet. Arvojen ja identiteetin muutokset. Teoksessa Marianne Nylund & Anne Birgitta Yeung (toim.) 2005. Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino

- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 74–141.
- Turkka, Heikki 2012. Projektipäällikkö, Aseman Lapset ry. Helsinki. Henkilökohtainen tiedonanto 9.10.
- Valli, Raine 2007a. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Juhani, Aaltola & Raine, Valli (toim.) 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 102–117.
- Valli, Raine 2007b. Vastaaja asettaa tulkinnalle haasteita. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine, Valli (toim.) 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 198–212.
- Vuorinen, Marja; Särkelä, Riitta; Perälähti, Anne, Peltosalmi, Juha; Peisa, Leena; Londén, Pia & Eronen, Anne 2005. Vertaansa vailla. Ajankoh-taiskuva sosiaali- ja terveysjärjestöistä. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.
- Yeung, Anne Birgitta 1999. Valmius vapaaehtoistyöhön: tutkimus Pelastusarmeijan mainoskampanjan innoittamista vapaaehtoistyöntekijöistä. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto.
- Yeung, Anne Birgitta 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – ihanteita vai todellisuutta? Helsinki: Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry, 16–32.
- Yeung, Anne Birgitta 2004. Individually.Volunteering in Late Modernity:Social Work in the Finnish Church. Helsinki: The Finnish Federation for Social Welfare and Health. 127–128.

Yeung, Anne Birgitta 2005. Vapaaehtoistoiminnan timantti. Teoksessa Marianne Nylund, & Anne Birgitta Yeung, (toim.) 2005. Vapaaehtoistointa. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 35–108.

LIITTEET

Liite 1: Kyselomake A-tason vapaaehtoistyöntekijöille

Kysely A-tason vapaaehtoisille

Ollessasi täysin tai jokseenkin eri mieltä, kommentoithan mielipiteesi tekstikenttään.

Koen tekeväni arvokasta vapaaehtoistyötä *

- ☐ täysin eri mieltä
- ☐ jokseenkin eri mieltä
- ☐ en osaa sanoa
- ☐ jokseenkin samaa mieltä
- ☐ täysin samaa mieltä

Perehdytyskoulutus antaa oikean kuvan Walkers vapaaehtoistyöstä *

- ☐ täysin eri mieltä
- ☐ jokseenkin eri mieltä
- ☐ en osaa sanoa
- ☐ jokseenkin samaa mieltä
- ☐ täysin samaa mieltä

Toiminta vastaa odotuksiani *

- ☐ täysin eri mieltä
- ☐ jokseenkin eri mieltä

- ☐ en osaa sanoa
- ☐ jokseenkin samaa mieltä
- ☐ täysin samaa mieltä

Virkistystoimintaa on riittävästi *

- ☐ täysin eri mieltä
- ☐ jokseenkin eri mieltä
- ☐ en osaa sanoa
- ☐ jokseenkin samaa mieltä
- ☐ täysin samaa mieltä

Saan olla oma itsesi vapaaehtoisten ryhmässä *

- ☐ täysin eri mieltä
- ☐ jokseenkin eri mieltä
- ☐ en osaa sanoa
- ☐ jokseenkin samaa mieltä
- ☐ täysin samaa mieltä

Vapaaehtoisten välillä vallitsee hyvä yhteishenki *

- ☐ täysin eri mieltä
- ☐ jokseenkin eri mieltä
- ☐ en osaa sanoa
- ☐ jokseenkin samaa mieltä
- ☐ täysin samaa mieltä

Vapaaehtoiset tukevat toisiaan Walkers toiminnassa *

- ☐ täysin eri mieltä
- ☐ jokseenkin eri mieltä
- ☐ en osaa sanoa
- ☐ jokseenkin samaa mieltä
- ☐ täysin samaa mieltä

Vapaaehtoisryhmään on helppo tulla mukaan *

- ☐ täysin eri mieltä

- ☐ jokseenkin eri mieltä
- ☐ en osaa sanoa
- ☐ jokseenkin samaa mieltä
- ☐ täysin samaa mieltä

Walkers toimintaan on helppo tulla mukaan pidemmänkin tauon jälkeen *

- ☐ täysin eri mieltä
- ☐ jokseenkin eri mieltä
- ☐ en osaa sanoa
- ☐ jokseenkin samaa mieltä
- ☐ täysin samaa mieltä

Mestarimerkki on oikea tapa huomioida vapaaehtoisvuoteni *

- ☐ täysin eri mieltä
- ☐ jokseenkin eri mieltä
- ☐ en osaa sanoa
- ☐ jokseenkin samaa mieltä
- ☐ täysin samaa mieltä

Koen tulleetni kuulluksi henkilökunnan puolelta *

- ☐ täysin eri mieltä
- ☐ jokseenkin eri mieltä
- ☐ en osaa sanoa
- ☐ jokseenkin samaa mieltä
- ☐ täysin samaa mieltä

Henkilökunta kohtelee oikeudenmukaisesti vapaaehtoisia *

- ☐ täysin eri mieltä
- ☐ jokseenkin eri mieltä
- ☐ en osaa sanoa
- ☐ jokseenkin samaa mieltä
- ☐ täysin samaa mieltä

Henkilökunta kohtelee tasavertaisesti vapaaehtoisia *

- ☐ täysin eri mieltä
- ☐ jokseenkin eri mieltä
- ☐ en osaa sanoa
- ☐ jokseenkin samaa mieltä
- ☐ täysin samaa mieltä

Saan riittävästi tukea henkilökunnalta *

- ☐ täysin eri mieltä
- ☐ jokseenkin eri mieltä
- ☐ en osaa sanoa
- ☐ jokseenkin samaa mieltä
- ☐ täysin samaa mieltä

Saan riittävästi kannustusta henkilökunnalta *

- ☐ täysin eri mieltä
- ☐ jokseenkin eri mieltä
- ☐ en osaa sanoa
- ☐ jokseenkin samaa mieltä
- ☐ täysin samaa mieltä

Olen kiinnostunut osallistumaan B-tason koulutuksesta *

- ☐ täysin eri mieltä
- ☐ jokseenkin eri mieltä
- ☐ en osaa sanoa
- ☐ jokseenkin samaa mieltä
- ☐ täysin samaa mieltä

Valitse yksi luento joka ensisijaisesti kiinnostaa sinua *

- ☐ hyvinvointi ja jaksaminen vapaaehtoistyössä
- ☐ puhejudo / itsesuojelu
- ☐ etsivä työ kadulla kohtaamisia
- ☐ elämäntarinat
- ☐ muu, mikä?

Mikä sinulle on paras viikonpäivä osallistua Walkers toimintaan? *

- ☐ maanantai
- ☐ tiistai
- ☐ keskiviikko
- ☐ torstai
- ☐ perjantai

Kuinka paljon arvioisit pystyväsi antamaan aikaasi Walkers toiminnalle? *

- ☐ 2 kertaa viikossa
- ☐ 1 kerta viikossa
- ☐ 1-4 kertaa kuukaudessa
- ☐ noin joka toinen kuukausi
- ☐ kerran vuodessa

Millaisena näet Walkers toiminnan kolmen vuoden päästä?

Kehu itseäsi vapaaehtoisena

Vapaa sana

Kiitos vastauksestasi.

LIITE 2: Haastattelurunko Walkers vapaaehtoistyöntekijöille

Miksi vapaaehtoistoiminnassa mukana?

Mitä vapaaehtoistoiminta sinun mielestäsi parhaimmillaan antaa?

Saatko sitä toimiessasi Walkersissa?

Oletko ollut aikaisemmin mukana vapaaehtoistoiminnassa?

Koetko, että tällaisella vapaaehtoistyöllä mitä Walkers edustaa on sinulle jotain annettavaa vai onko tämä toiminta muoto jo nähty?

Mitä Walkers on sinulle antanut?

Koetko toiminnan liian sitouttavana?

Koetko, että jos ei hetkeen ole osallistunut toimintaan tippuu tavallaan siitä pois?

Koetko, että toiminnan arvot täytyy olla samansuuntaiset kuin omasi on?

Tuntuuko sinusta siltä, että jos ei ole pystynyt osallistumaan toimintaan ei keh-
taa tai voi osallistua virkistystoimintaakaan tai kevät/joulujuhliin?

Milloin viimeksi olet ollut Walkers toiminnassa mukana?

Miksi et ole ollut mukana?

Miten madaltaa kynnystä palata takaisin tauon jälkeen?

Onko mestarimerkki motivoiva tekijä osallistua Walkers toimintaan?